

Naziv projekta:
**Prostorno uređenje teritorija –
unutrašnjost i priobalje Istre
(PUT-UP ISTRE)**

Javna rasprava
Koper - 15.03.2016.

Studija:

**Koncept
prostornog razvoja
Istre (HR – SLO)**

Istraživanje pet sadržajnih sklopova:

- (1) **Promet**, (2) **Turizam**,
- (3) **Poljoprivreda**, (4) **Gospodarstvo**
- (5) **Zaštićena područja**

Odabir informacija i činjenica,
te bitnih tema i smjernica **iz Koncepta**

Projekt PUT-UP Istre

istražuje koncept razvoja (kroz suradnju)

5 sadržajnih sklopova:

- 1. Promet**
 - najviše zajedničkog, potreba
 - ❖ Cestovni – jako puno (i javni promet)
 - ❖ Željeznički – zanemarivo
 - ❖ Pomorski – velike mogućnosti
 - ❖ Zračni – dovršen
- 2. Turizam**
 - konkurencija, nadopuna (golf)
- 3. Poljoprivreda**
 - suradnja, zaštita izvornosti
- 4. Gospodarstvo**
 - konkurencija, suradnja (zone)
- 5. Zaštita prostora**
 - najviše zajedničkog, potreba
 - ❖ Prirodna baština – zajednička zaštita
 - ❖ Kulturna baština – zaštita
 - ❖ Izvorišta voda – zaštita i korištenje
 - ❖ Zaštita od erozija – iskustva

Zemljopisna Istra - 3.476 km² administrativno je podijeljena između tri države:

- ❖ **Hrvatske** 3.130 km² ili 90,0 %
- ❖ **Slovenije** 337 km² ili 9,7 %
- ❖ **Italije** cca 9 km² ili 0,3 %

Plansko razdoblje Projekta

10-15 godina
do 2025. – 2030.

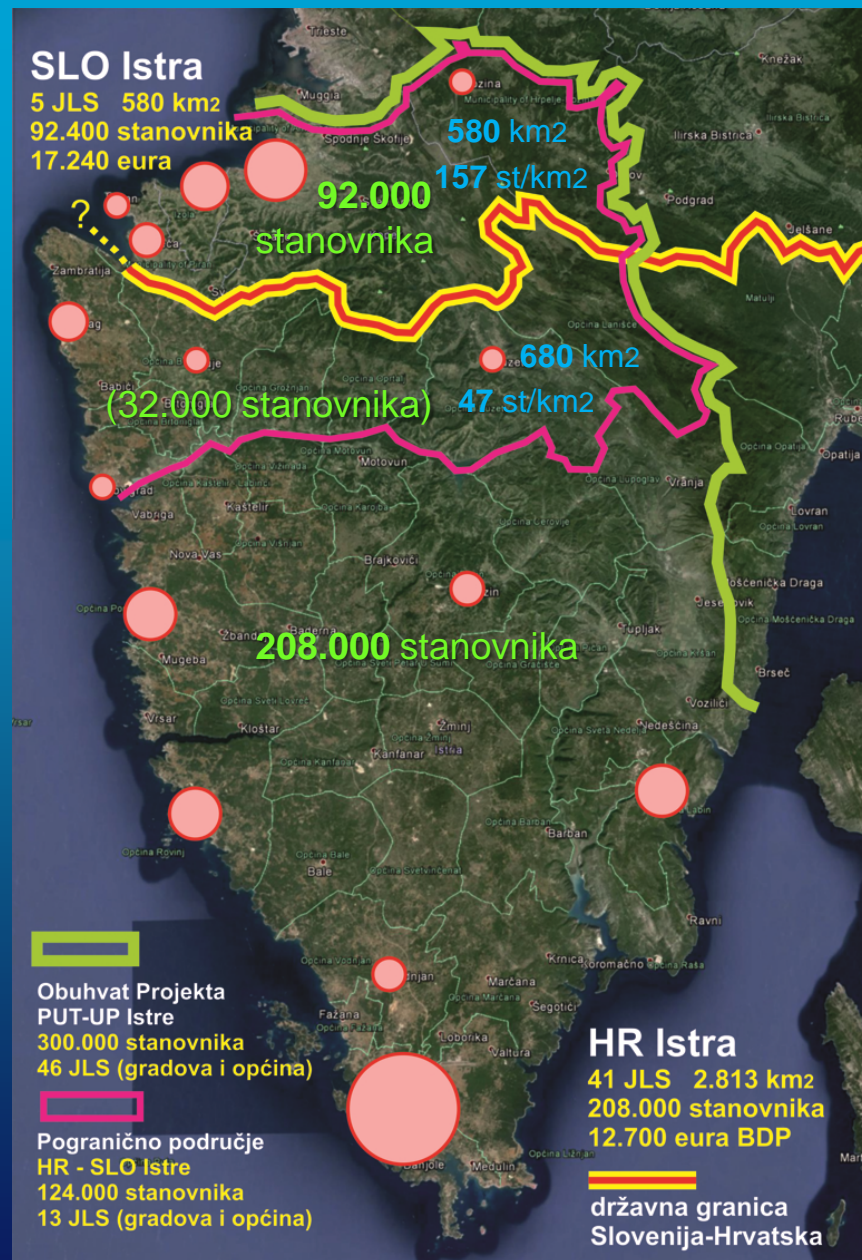
Prostor istraživanja - oko **3.400 km²**
SLO 580 km² + HR 2.813 km²

Ukupno stanovnika – oko **300.000**
SLO 92.000 + HR 208.000

Stanovnika pograničnog područja oko **124.000**
92.000 u 5 SLO JLS + 32.000 u 8 HR JLS

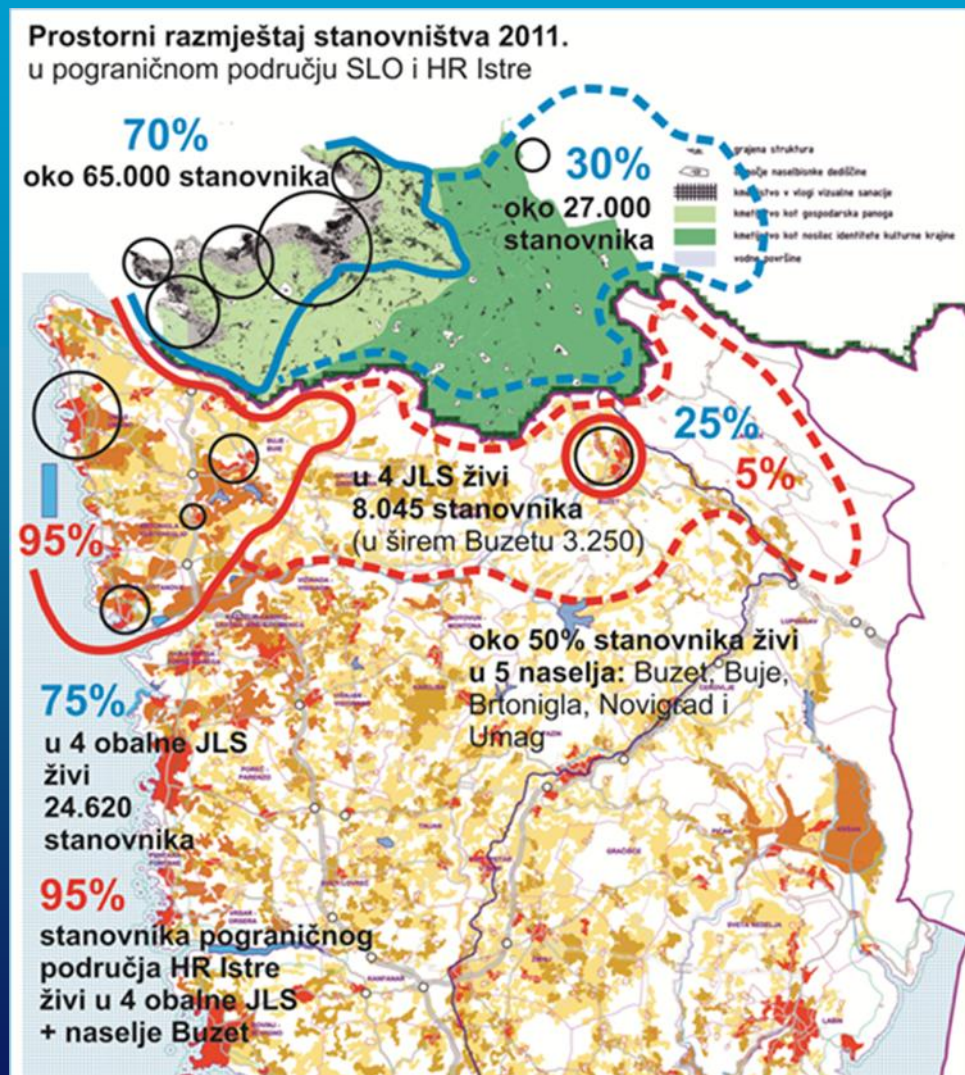
BDP po stanovniku u regijama:
17.240 Eura u SLO Istri (2. u Sloveniji)
12.700 eura u HR Istri (2. u Hrvatskoj)

Napomena: Zbog skraćenog pisanja u ovom materijalu koristimo naziv HR Istra ili HR - za Istarsku županiju i SLO Istra ili SLO za Slovensku Istru.

Razmještaj stanovništva i naselja u pograničnom području Istra HR+SLO

- ❖ **HR Istra i SLO Istra su regije s drugim najvišim BDP u svojim državama,** (odmah iza Zagreba i Ljubljane),
- ❖ **I pored razvijenosti regija život u malim naseljima (osobito zaobalja) nije posebno ugodan i lagan.** Ljudi traže više. (vidi anketnu sociološku studiju),
- ❖ **Proces migracija iz malih u velika naselja (gradove) i preseljenja iz zaobalja na obalu je nezaustavljiv.** Te migracije ne uspijevaju kontrolirati ni puno bogatije države.

1. PROMET

Cestovni, željeznički,
pomorski, zračni
Istra HR+SLO

Sadržajni sklop velikih
mogućnosti suradnje
na projektima
unapređenja
prometnog povezivanja
dvaju regija (država)

1. PROMET

Cestovni, željeznički,
pomorski, zračni
Istra HR+SLO

Schengenski granični režim – bitno je ograničenje kvalitetnije suradnje uz granicu – slobodno kretanje ljudi i roba – **sve dok Hrvatska nije u tom graničnom sustavu**

- ❖ **Ljudi kod prelazaka granice moraju imati dokumente** koji se kontroliraju e-uređajima na graničnim prijelazima
- ❖ **Prijevoz roba i životinja** može biti samo na prijelazima koji su za takvu kontrolu opremljeni nužnim službama
- ❖ To znači da **takvih graničnih prijelaza može biti malo** jer osoblje i oprema koštaju.

- ❖ **Eventualna ponovna uspostava graničnih kontrola (Schengenski režim)** između država EU članica (u kriznim situacijama, migracije), u Hrvatskoj bi **ugrozila turizam i smanjila vrijednosti nekretnina.**

Novi granični režim između SLO i HR uveden je 1992. - već gotovo 25 godina

Schengenski granični sporazum (režim) uveden na SLO-HR granicu 2007.

Sve je stroži režim kontrole ljudi i roba na cestovnim i željezničkim prijelazima.

U kojem smjeru će se ograničenja na granici dalje razvijati, kada znamo da granica SLO-HR još nije utvrđena !?

Problem i i prednosti schengenskog graničnog režima

- ❖ kontrola ljudi i roba je moguća samo na nekoliko prijelaza (zbog tehničkih uvjeta)
- ❖ ograničenja više smetaju građanima HR Istre
- ❖ Schengen je znatno snizio troškove protoka i roba i ljudi.
- ❖ luka Koper je zato postala važna luka srednje Europe

1. PROMET

1.1. Cestovni Istra HR+SLO

Dolasci turista u HR Istru kroz SLO Istru

u 2015. godini iz država:

- ❖ Njemačka 835.000 dolazaka
- ❖ Austrija 528.000
- ❖ Slovenija 501.000
- ❖ Italija 435.000
- Ukupno 2.300.000 dolazaka**
- ❖ Hrvatska 203.000 (kroz Učku)

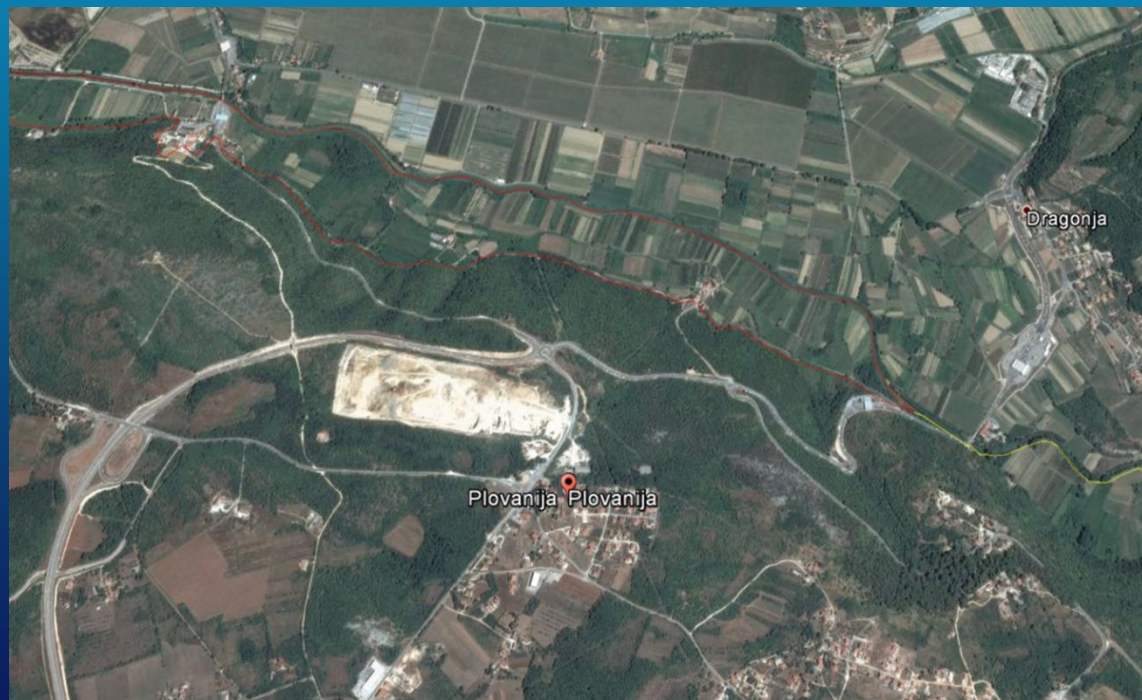

1.1. Cestovni promet Istra HR+SLO

Završiti spajanje autocesta SLO-HR (HC Koper-Dragonja) jer je to prvenstveno interes građana Slovenije zbog:

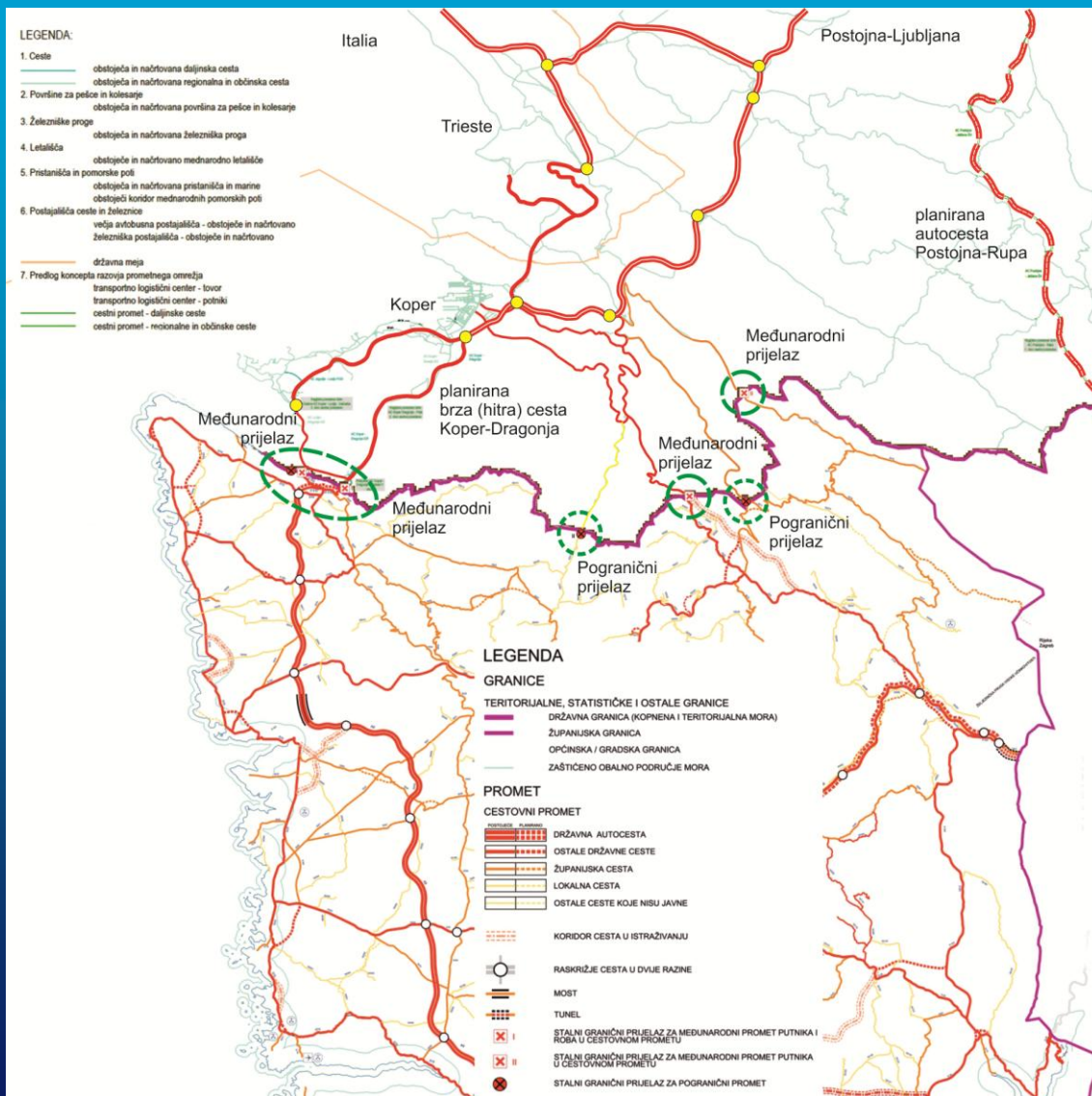
- ❖ velikih sezonskih turističkih gužvi u SLO Istri (na Dragonji)
- ❖ brzog i sigurnog dolaska na odmor u HR Istru i do svojih stanova za odmor (vikendica)

1.1. Cestovni promet Istra HR+SLO

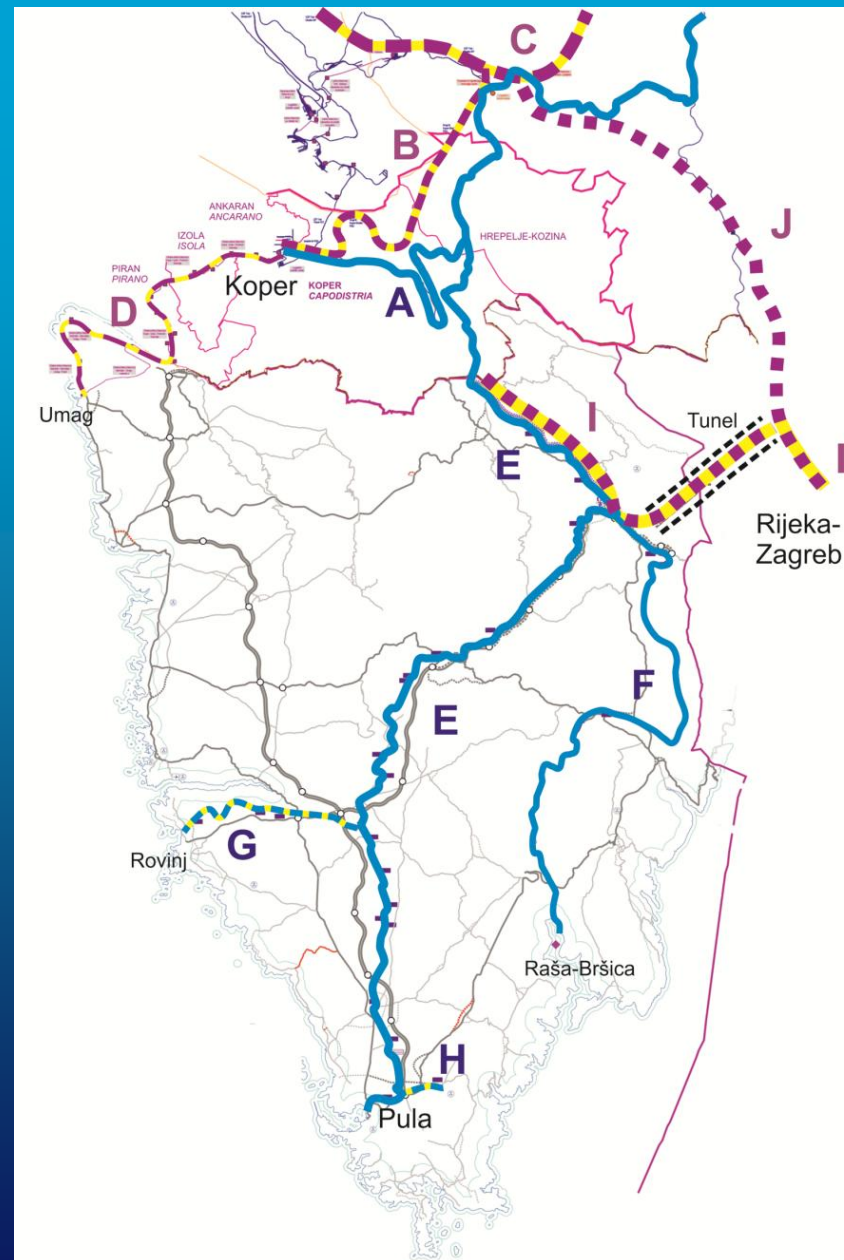
Cestovnu mrežu regionalne i lokalne razine održavati i modernizirati sukladno potrebama.

- ❖ planirati i graditi samo **nužne obilaznice** pojedinih naselja,
- ❖ rekonstruirati **kritične dionice** prometnica i pojedinih raskrižja,
- ❖ ostvarivati **bolju autobusnu povezanost** pograničnih područja,
- ❖ planirano **širiti pješačke i biciklističke zone**,
- ❖ osiguravati odgovarajuće zone za parkiranje (dvojna namjena)

1.2. Željeznički promet Istra HR+SLO

- ❖ **Kvaliteta i kvantiteta željezničkog prometa** se izrazito razlikuje u hrvatskom i slovenskom dijelu Istre
- ❖ **Uloga željezničkog prometa** u ukupnom prometnom sustavu Istarske županije danas je zanemariva
- ❖ **Željeznička mreža u slovenskoj Istri** vezana je uz modernu luku KOPAR.
- ❖ **U hrvatskom dijelu Istre moguće je da se ovaj prometni sustav ipak održi** ili čak znatnije razvije priključivanjem na europsku željezničku mrežu

1.2. Željeznički promet Istra HR+SLO

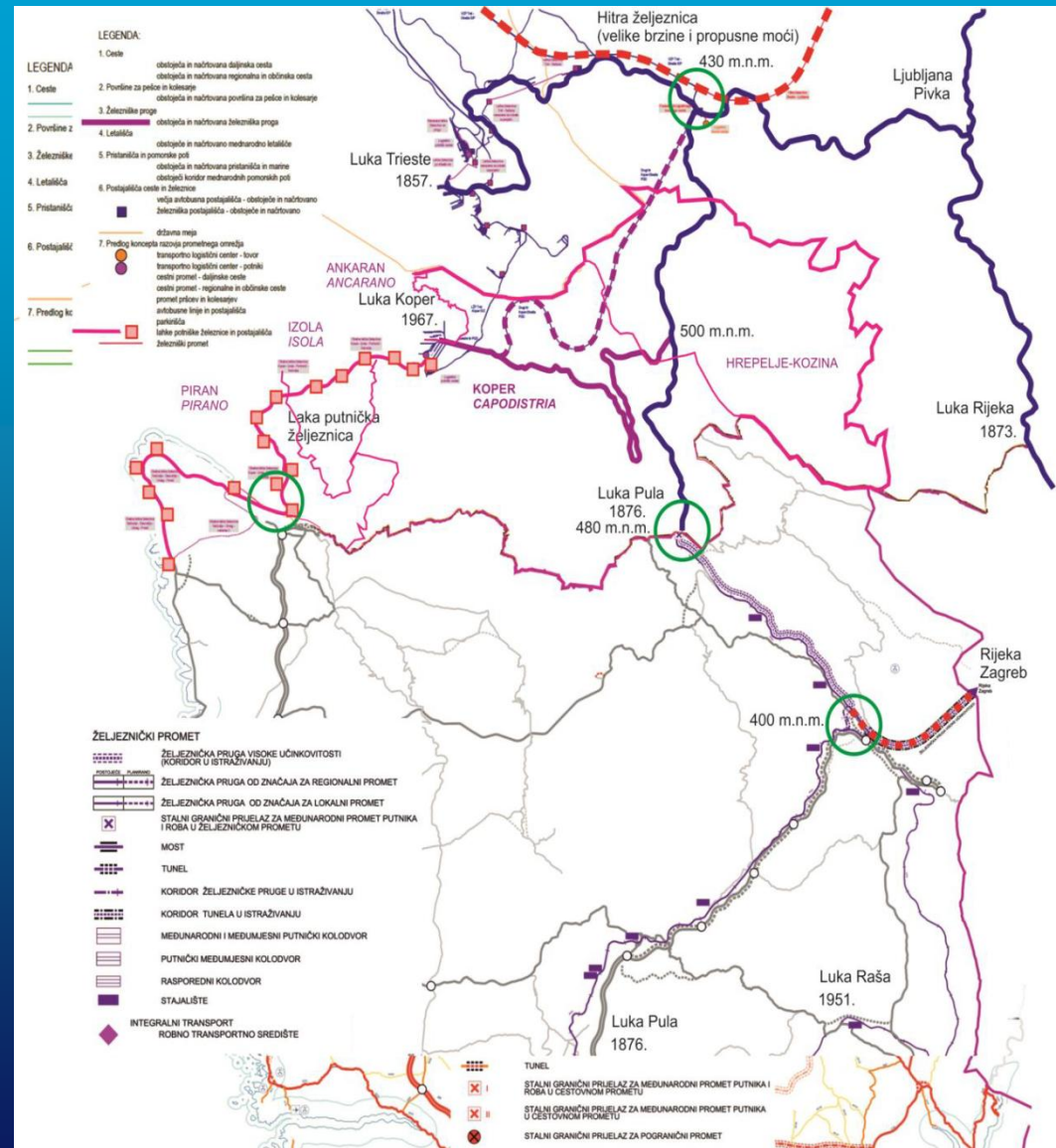
SLO Istra

A – postojeća pruga Koper-Kozina
(na granici iskoristivosti – postaje ograničenje razvoja luke)

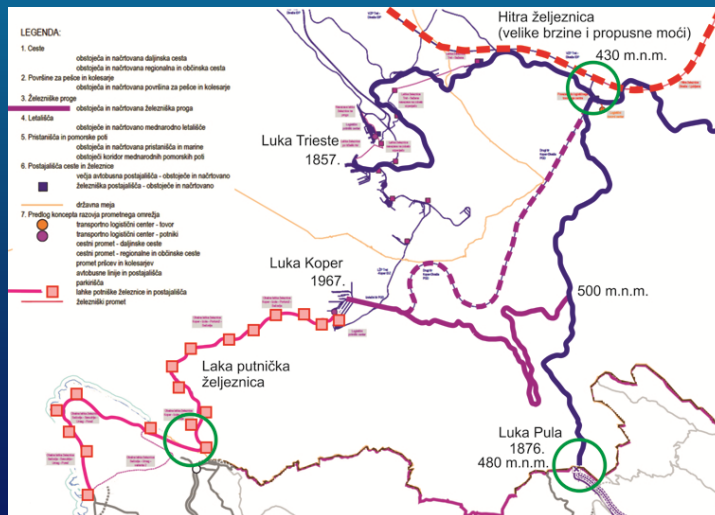
B – planirana pruga Koper-Divača
(jako velika investicija - nužni EU fondovi – za sada se ne uspijeva uvrstiti u EU prioritete)

C – planirana pruga velike propusne moći i brzina (kroz Sežanu, teško ostvarivo – nužni EU fondovi)

D – planirana obalna laka željeznica
(veliki problem koridor i ekonomičnost)

1.2. Željeznički promet Istra HR+SLO

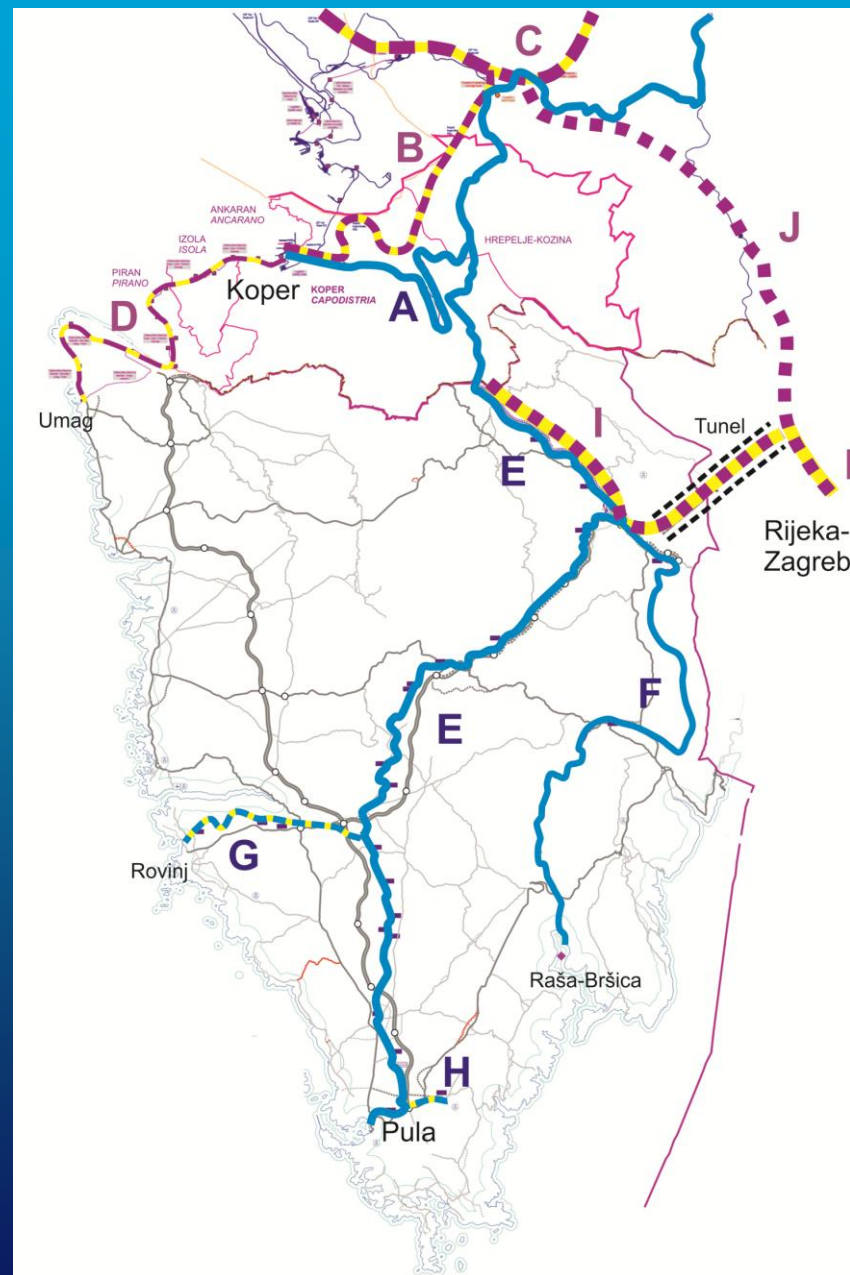

1.2. Željeznički promet Istra HR+SLO

HR Istra

- E – **postojeća nerentabilna pruga Pula-Buzet** (samo za slab putnički promet)
 - F – **pruga izvan funkcije luka Bršica-Lupoglav**
 - G – **višedesetljeća izvan funkcije** (samo koridor – moguće koristiti za druge tipove prometa)
 - H – planirana pruga do zračne luke Pula
 - I – **čuvanje koridora za prugu** velike propusne moći i velikih brzina Rijeka - tunel 14,5 km – Lupoglav – Buzet – Sezana (potpuno nerealan projekt)
 - J – moguća trasa planirane **Jadransko-Jonske pruge** (velikih brzina – samo ako to bude EU projekt)
- ❖ Jedina moguća velika luka za teret je Raša-Bršica

1.2. Željeznički promet Istra HR+SLO

Brza željeznica Rijeka-Zagreb je ostvariva samo ako je to jak interes EU ili npr. Kine. Za sada ne uspijeva njeno uvrštenje u prioritetne prometne pravce EU.

Međutim, njeno planirano **produženje prema Istri i SLO** (ID PPŽ Istre 2015.) još je udaljenije od realizacije zbog ogromnih troškova izgradnje i upitne ekonomičnosti u korištenju.

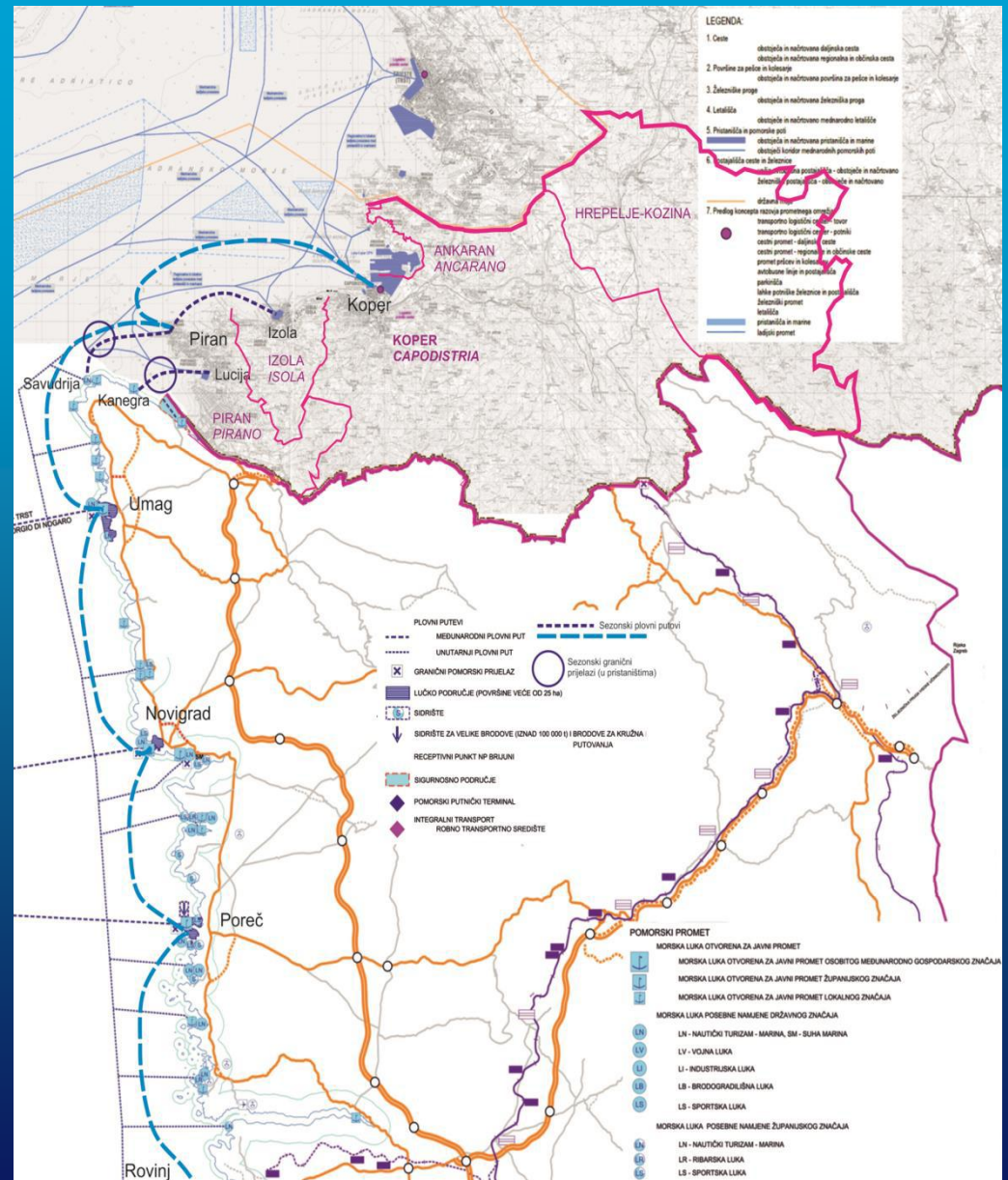
Ukoliko se ikada počne ostvarivati **Jadransko-Jonski željeznički koridor**, brza pruga će vjerojarno ići sjeverno od Čićarije.

1.3. Pomorski promet Istra HR+SLO

Putnički dužobalni promet opet će se odvijati (kao nekada) kada se pojavi **ekonomska održivost** i kada se ukloni schengenski **granični režim** (ograđeni i nepristupačni carinski gatovi u HR lukama!)

- ❖ **Dužobalne sezonske linije** Pula-Kopet-Trst
- ❖ **Brodске i trajektne linije** za Italiju
- ❖ **Cjelogodišnje brodске linije** Rovinj-Poreč-Novigrad-Umag-Piran-Izola-Koper
- ❖ **Sezonske izletničke linije** u Savudrijskoj vali – Piranskom zalivu

1.3. Pomorski promet Istra HR+SLO

Luke treba modernizirati i opremiti
za putnički promet

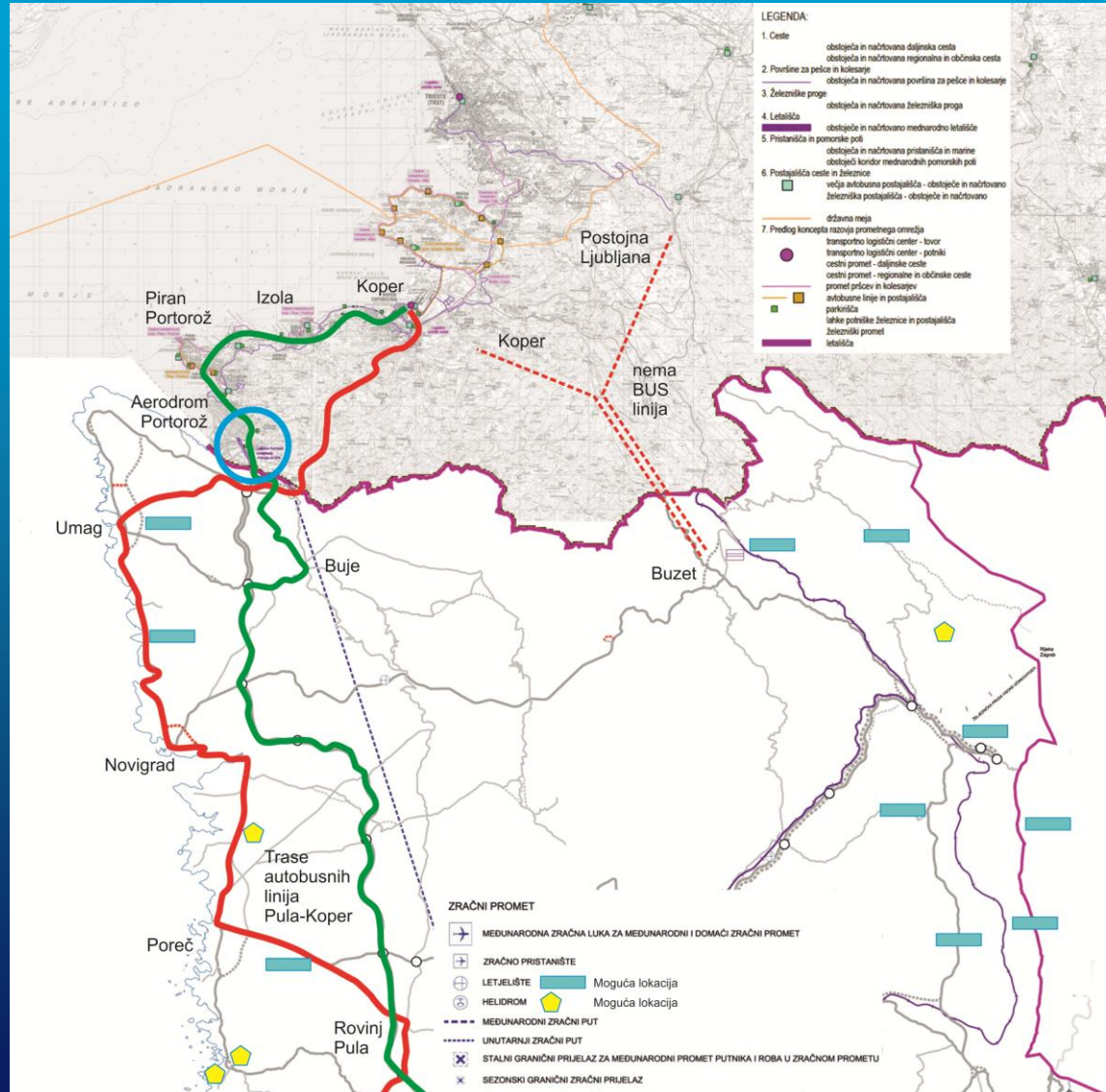
- ❖ Uspostava pomorskog javnog putničkog prometa kao atraktivne dopune kopnenoga javnog prometa.
- ❖ Uređenje ili izgradnja putničkog terminala brodova za međunarodna krstarenja Pula, Rovinj i Poreč (Koper uređen)

1.4. Zračni promet i prekogranični BUS Istra HR+SLO

- ❖ **Ne planira se gradnja novih zračnih luka** – dovoljne su: Pula, Portorož, Vrsar i Medulin
- ❖ **Unaprijediti helikopterski promet** (za spašavanje i za turizam) i **urediti nekoliko letjelišta** (za sport i rekreaciju)
- ❖ **Podržavati razvitak tvrtki s ponudom letova** (sportskih, taxi, panoramskih, poslovnih i dr.),
- ❖ **Poticati bolju prometnu povezanost** pograničnih područja SLO i HR **javnim prijevozom** – BUS i drugo.

1.4. Zračni promet Istra HR+SLO

Aerodromi za male zrakoplove te panoramske, taksi, sportske, medicinske, vatrogasne i dr. letove

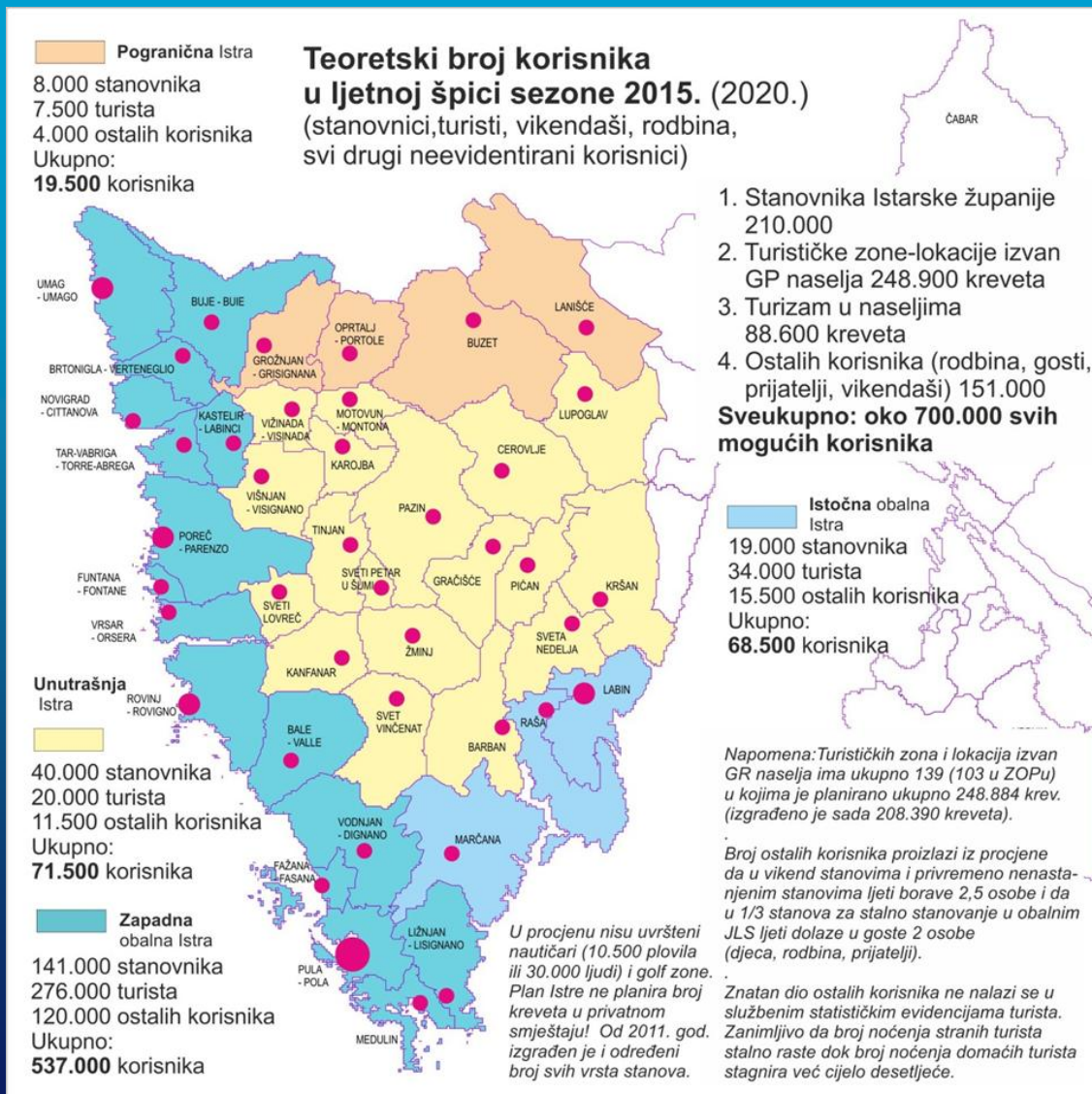
2. TURIZAM

Istra HR+SLO

HR Istra - Plan do 2025. od turizma uprihoditi 2,5-3,0 mld. eura

Sadržajni sklop ograničenih mogućnosti suradnje jer su to konkurentne djelatnosti.

Suradnja ostvariva na nadopunjujućim projektima u cilju obogaćivanja turističke ponude.

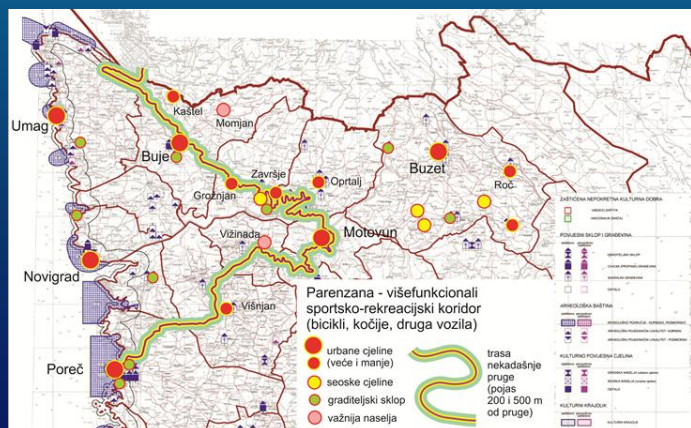
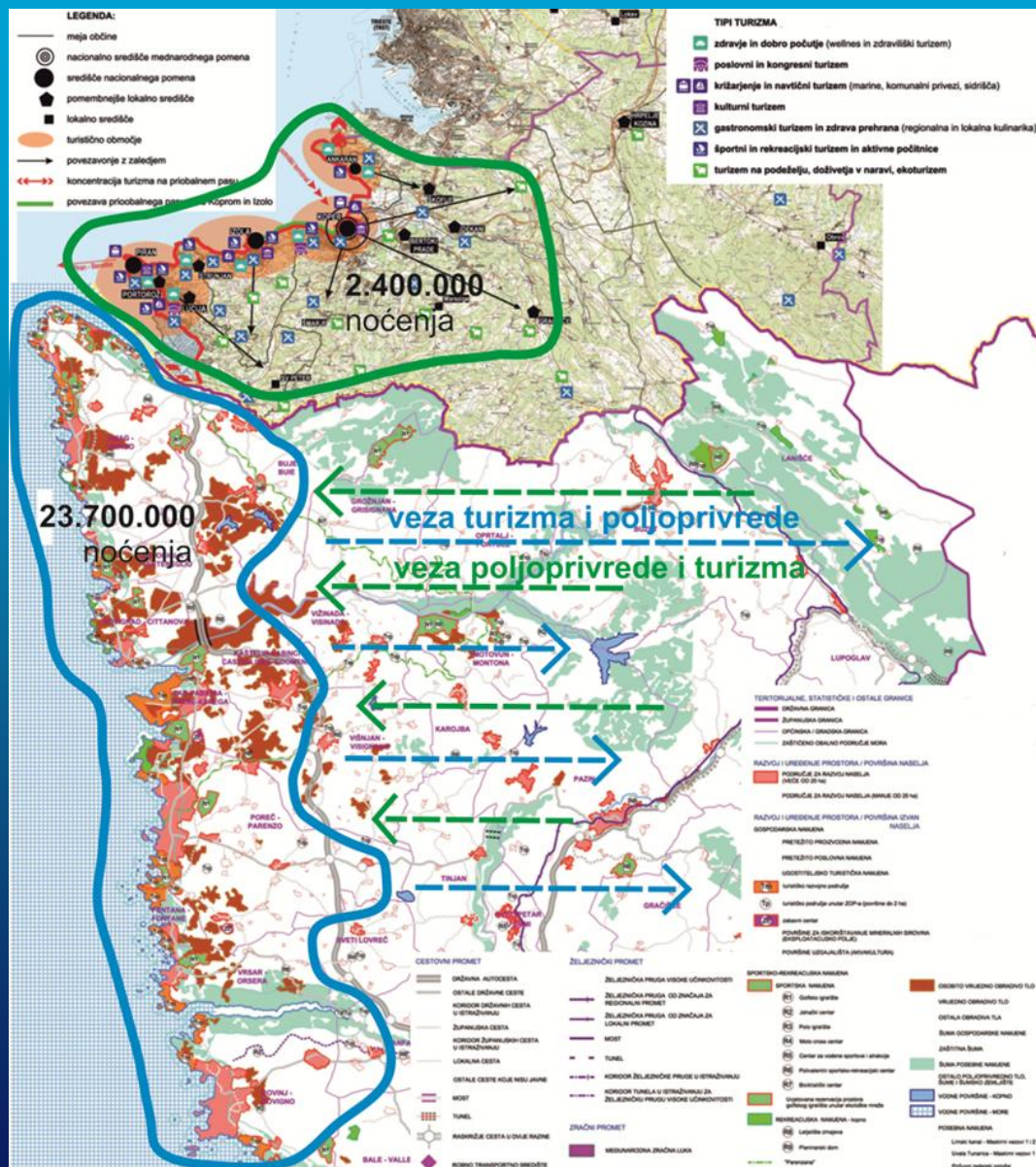

2. Turizam Istra HR+SLO

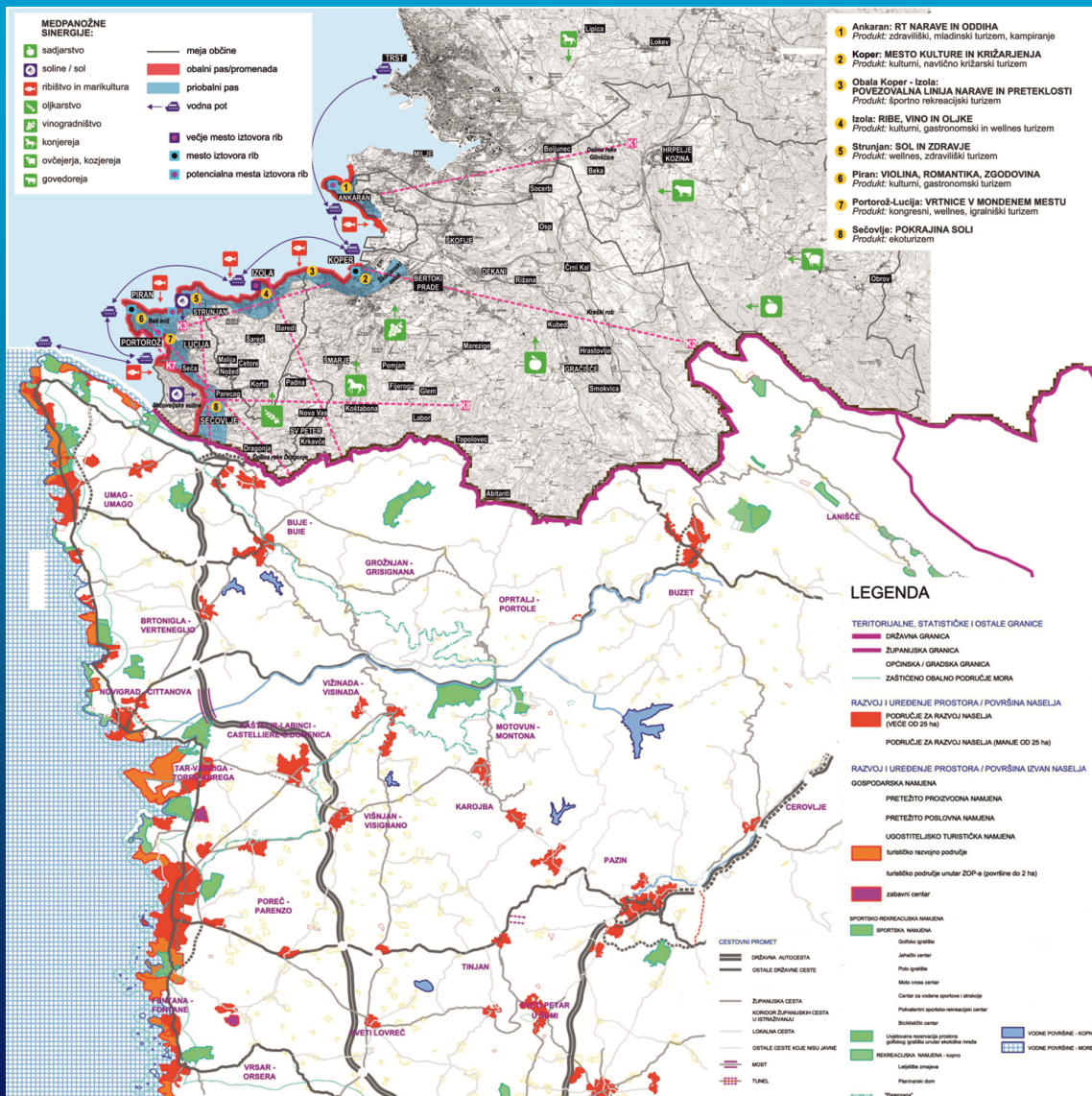
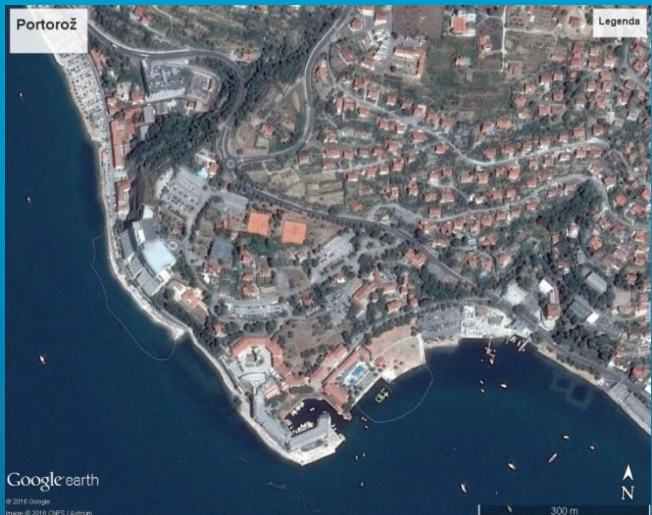
❖ Koncept razvoja je širenje turističkih usluga u zaobalje i aktiviranje zapuštenih malih naselja, daljnje jače povezivanje ruralnih i urbanih područja.

❖ Obalno turističko područje povezuje se sa zaobaljem (izleti, rekreacija, usluge hrane i pića, poljoprivrednih dobara, kulturna i prirodna baština, smještaj)

Parenzana – Put zdravlja i prijateljstva
(projekt HR i SLO Istre – turistički brand, potpomognut s EU sredstvima)

2. Turizam Istra HR+SLO

SLO Istra:

- ❖ **Gradnja turističnih** smještajnih kapaciteta je završena. Podizanje kategorija.
- ❖ **Krajoblik** je ugrožen od brojne gradnje u zaobalju
- ❖ **Izletnička plovidba** u Piran-Savudr. zalivu je otežana zbog graničnog režima, kao i sezonska dužobalna plovidba

2. Turizam Istra HR+SLO

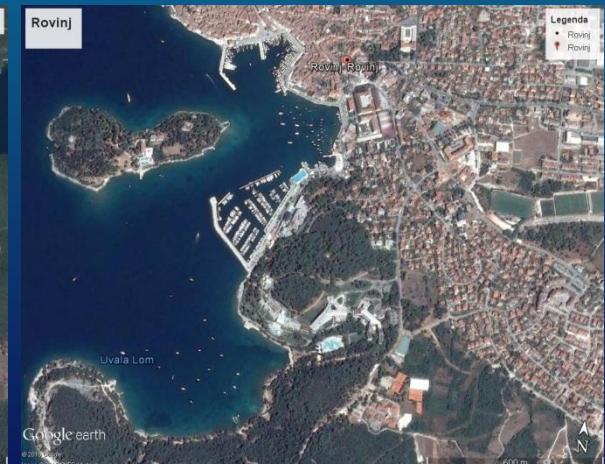
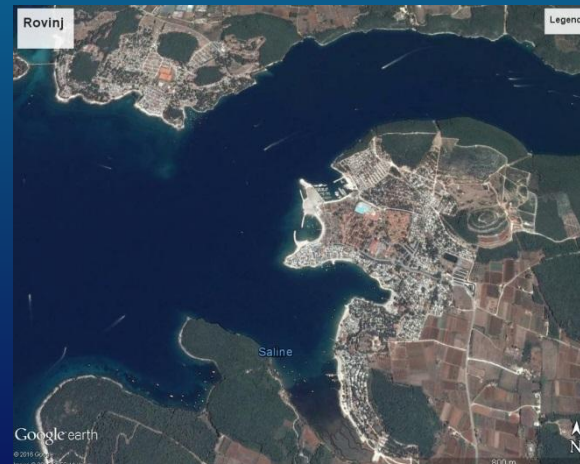
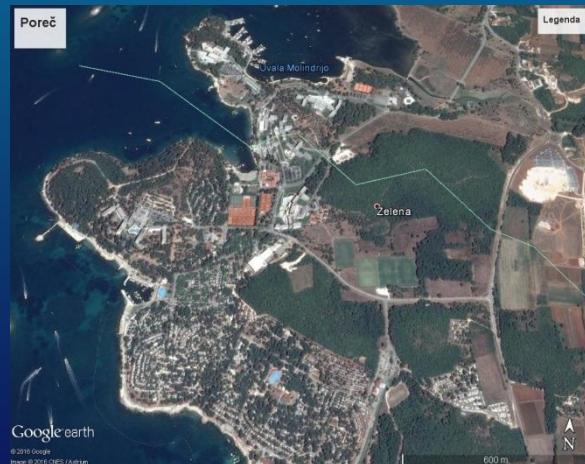
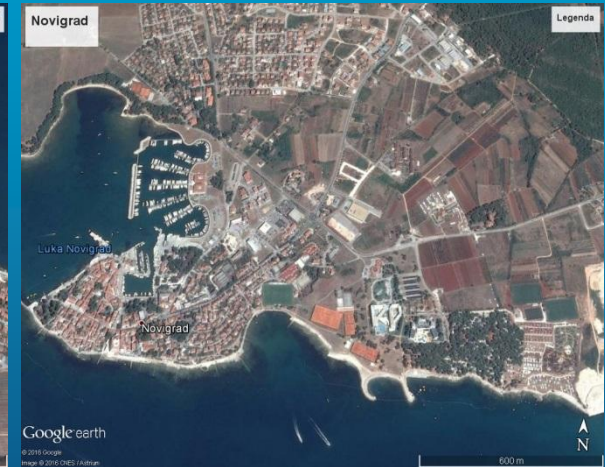
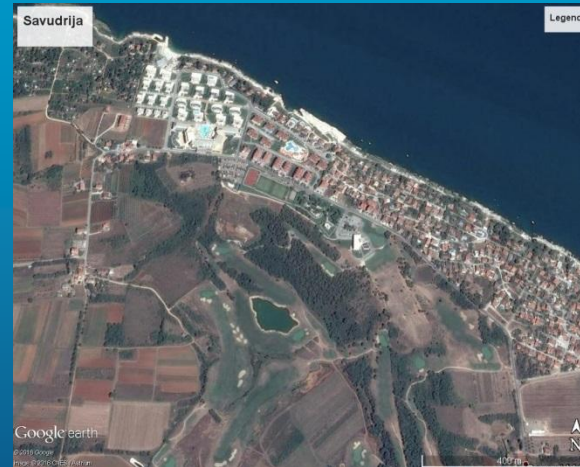
❖ HR Istra: u tijeku je proces koji će **podizanjem kategorije smještajnih objekata** (hotela, turističkih naselja i kampova) **postići smanjenje kapaciteta turističkih zona** na zapadnoj obali

❖ Prvenstveno treba **rješiti pitanje vlasništva nad turističkim zemljištem**

– važan uvjet poticanja novih investicija u turizmu

❖ Usmjeravati i **kontrolirati veličinu privatnog smještaja**

❖ Usmjeravati i **kontrolirati udjel vikend stanovanja**

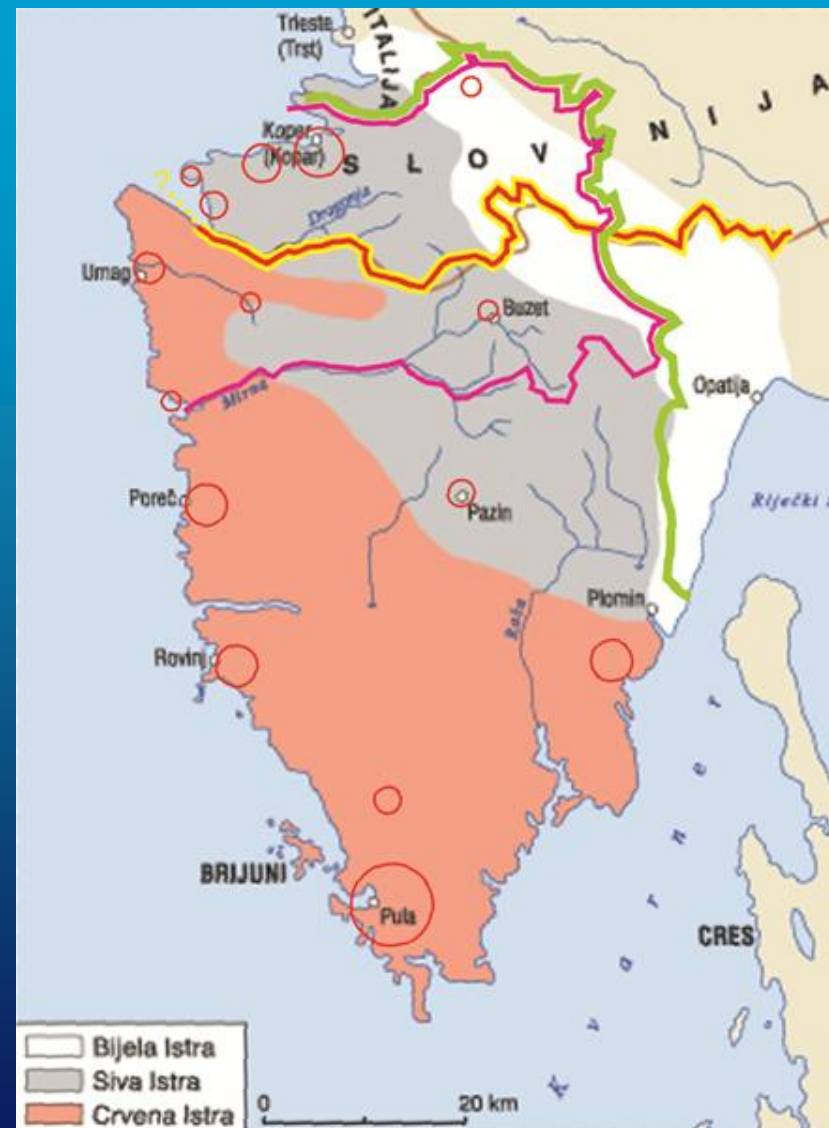
3. POLJOPRIVREDA

Istra HR+SLO

Sadržajni sklop ograničenih mogućnosti suradnje.

Suradnja je ostvariva kroz razvijanje zaštićenih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (zaštita izvornosti, zaštita zemljopisnog porijekla i zaštita tradicionalnih specijaliteta).

U posljednjem desetljeću, **nažalost takve kvalitetne suradnje još nema.** (SLO i HR se često spore pred EU institucijama za zaštitu istih ili sličnih autohtonih proizvoda)

3. Poljoprivreda Istra HR+SLO

❖ Zemljišna politika -

okrupnjavanje posjeda i uređenje zemljišta - zbog podizanja konkurentnosti ovog sektora

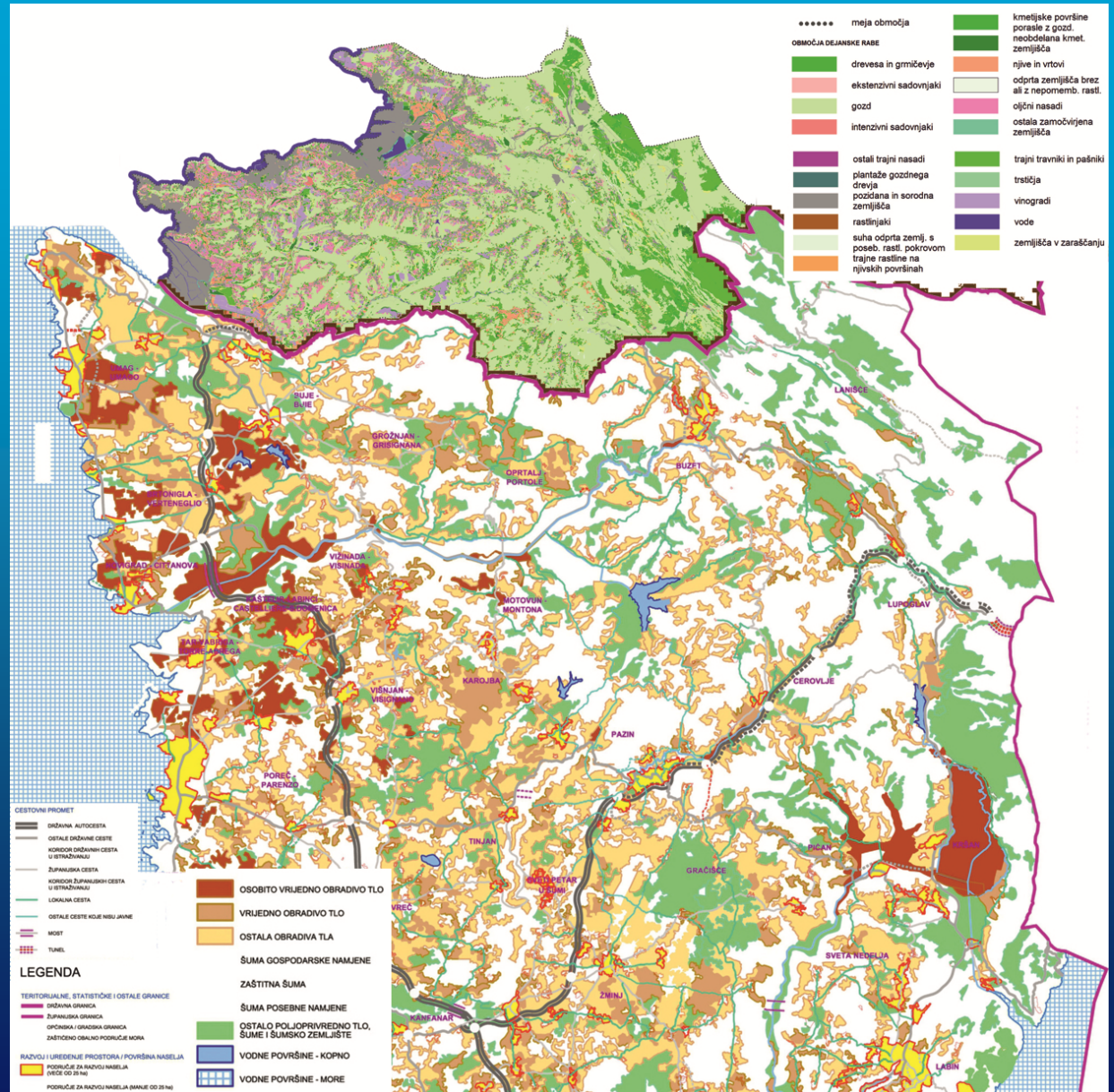
❖ Održiva poljoprivreda

(gospodarski, ekološki, socijalno) **može opskrbiti stanovništvo i turiste hranom visoke kakvoće.**

❖ **Održivoj poljoprivredi** pripada najveći dio tradicijske poljoprivrede u Istri. **Povećati udio ekološke** poljoprivrede.

❖ **HR pogranična Istra – najbolja zemljišta su u obalnim JLS** i intenzivno se koriste i u funkciji turizma.

U unutrašnjim JLS manje je poljoprivrednih zemljišta, a i lošije su kvalitete.

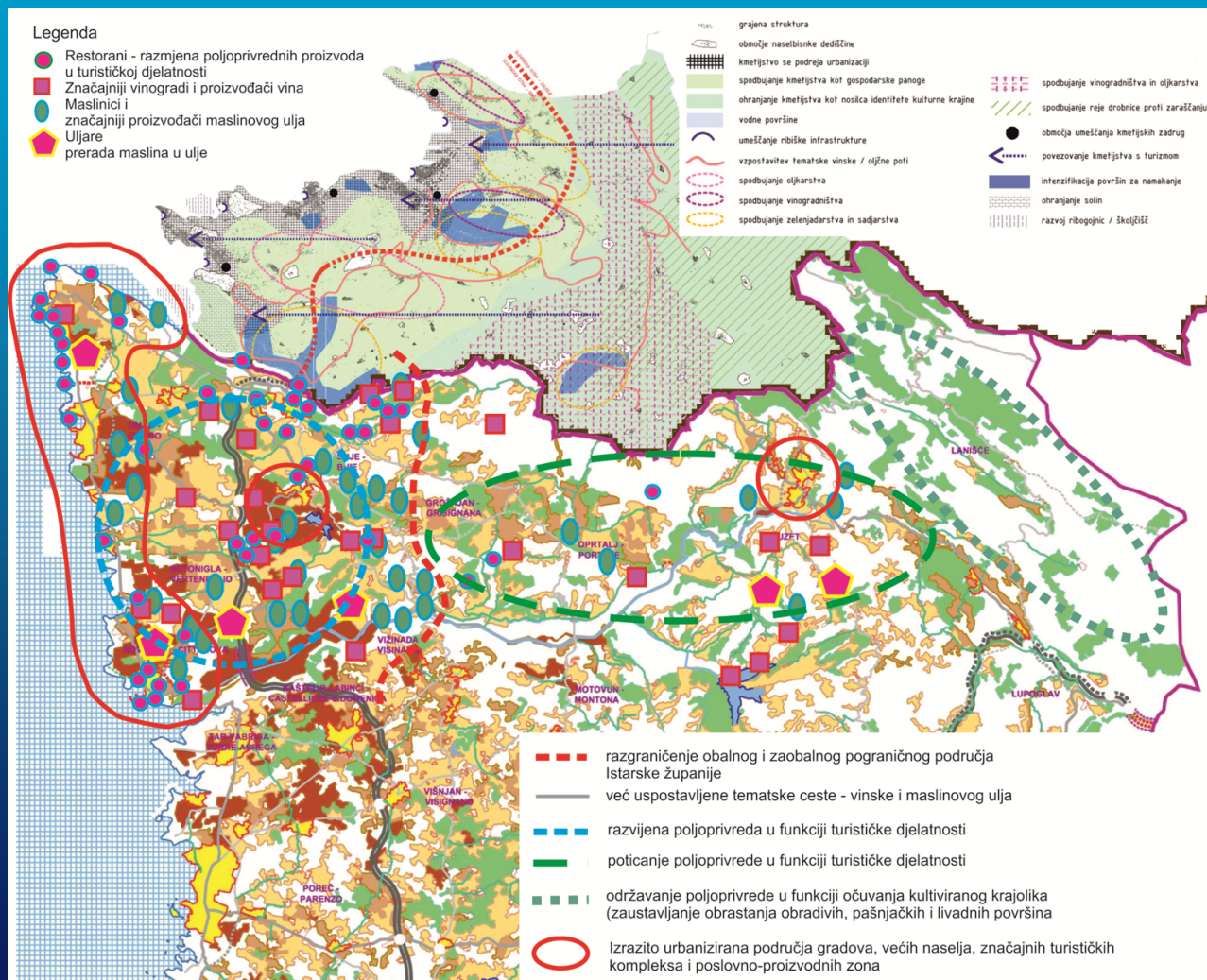
3. Poljoprivreda Istra HR+SLO

Vinogradarstvo, maslinarstvo i voćarstvo

❖ Zbog izrazitih komparativnih prednosti HR i SLO Istre za ugoj dugogodišnjih nasada (zemljište, klima, tradicija, tržište, izvornost) poticati razvoj malih poljoprivrednih poduzetnika.

❖ Razvijati zajedničku regionalnu strategiju (proizvodnje, obrade, skladištenja i prodaje poljoprivrednih proizvoda), opskrbe obale s lokalno proizvedenom hranom iz zaobalja,

❖ Razvijati regionalne zaštićene brendove i marke – kroz suradnju

3. Poljoprivreda Istra HR+SLO

Podjela prostora prema tipu
poljoprivrednih aktivnosti:

- (A) Prostor gdje je poljoprivreda
gospodarska djelatnost,
- (B) Prostor gdje je poljoprivreda nositelj
identiteta kultiviranog krajolika

❖ **U HR Istri** su već dijelom
sačuvane stočne autohtone
pasmnine.

Nastaviti stvarati uvjete
za daljnji razvoj stočarstva
(goveda, magarci, koze i ovce)
i stvaranje marke proizvoda
u tom sektoru.

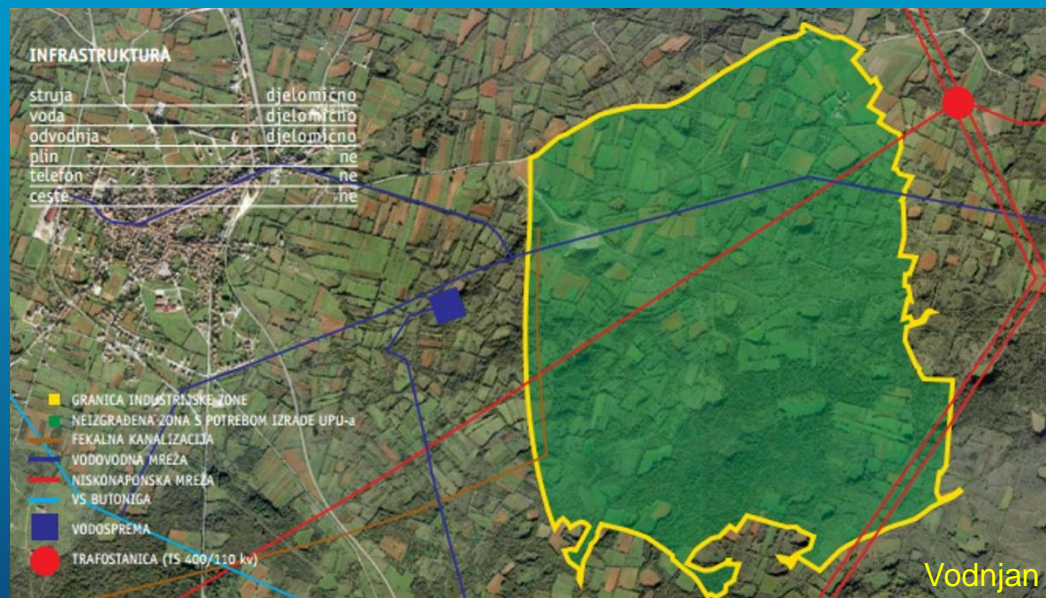
4. GOSPODARSTVO

Istra HR+SLO

Gospodarske (poduzetničke) zone

Novigrad

Vodnjan

Buzet

Umag

Sadržajni sklop ograničenih mogućnosti suradnje jer su to konkurentne djelatnosti.

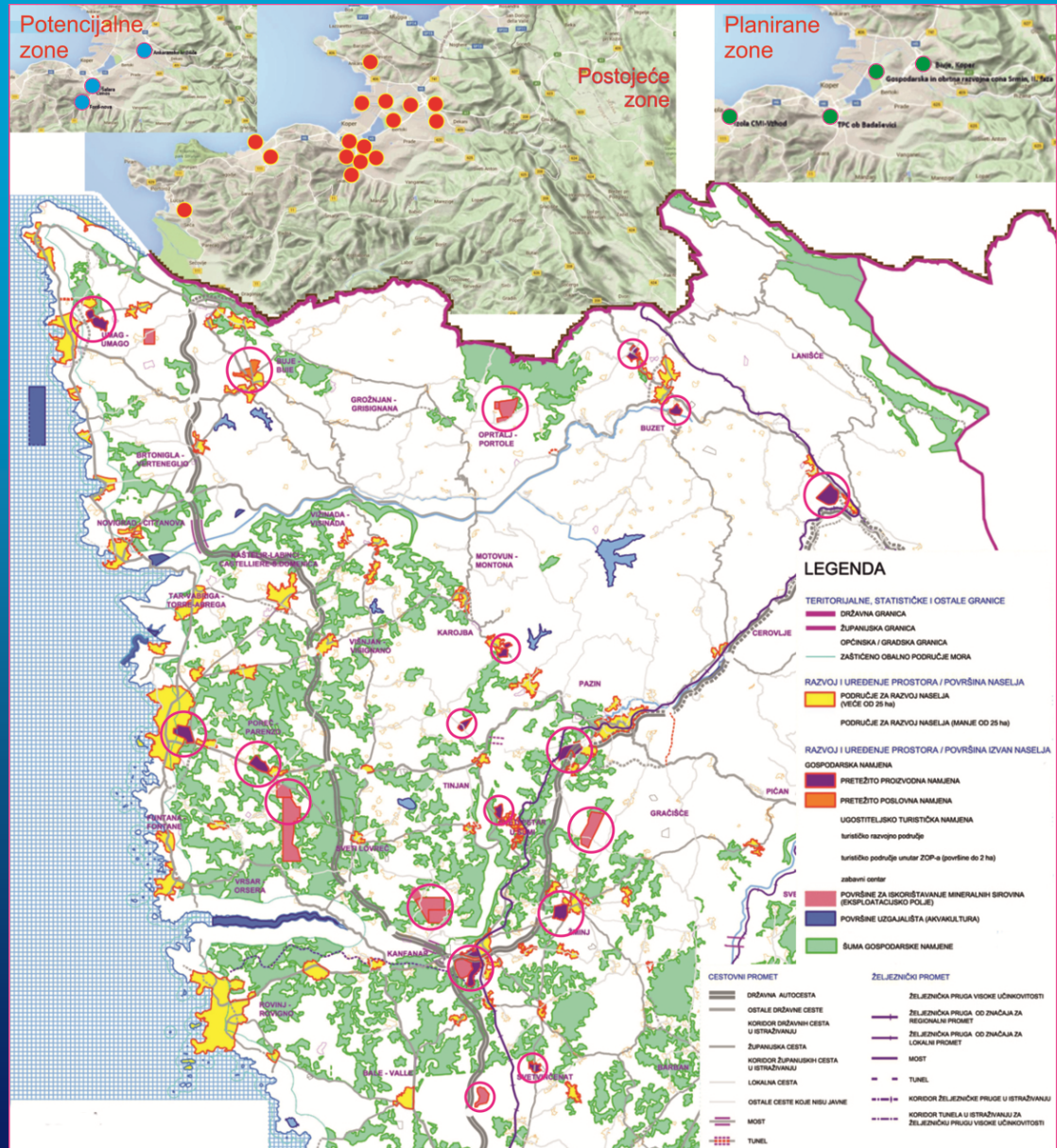
Suradnja ostvariva na nadopunjujućim projektima u cilju obogaćivanja zajedničke konkurentne ponude.

4. Gospodarstvo Istra HR+SLO

U SLO Istri ima:
16 postojećih gospodarskih zona,
4 planirane zone i
3 potencijalne zone

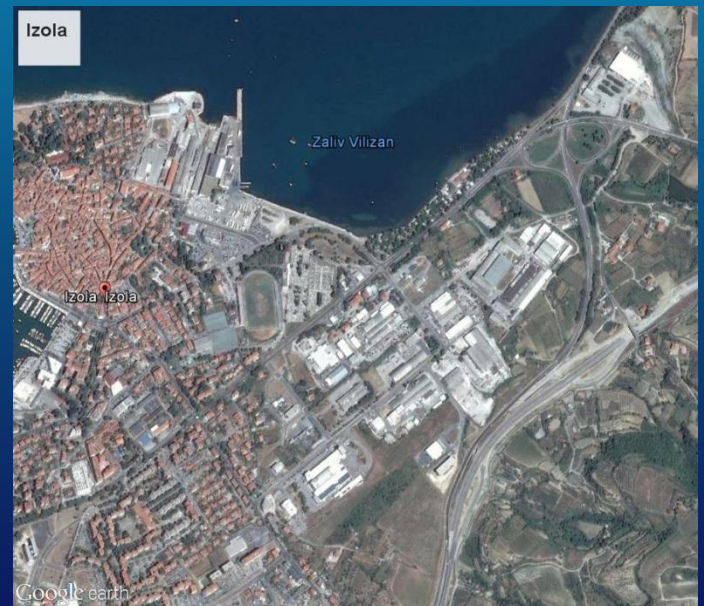
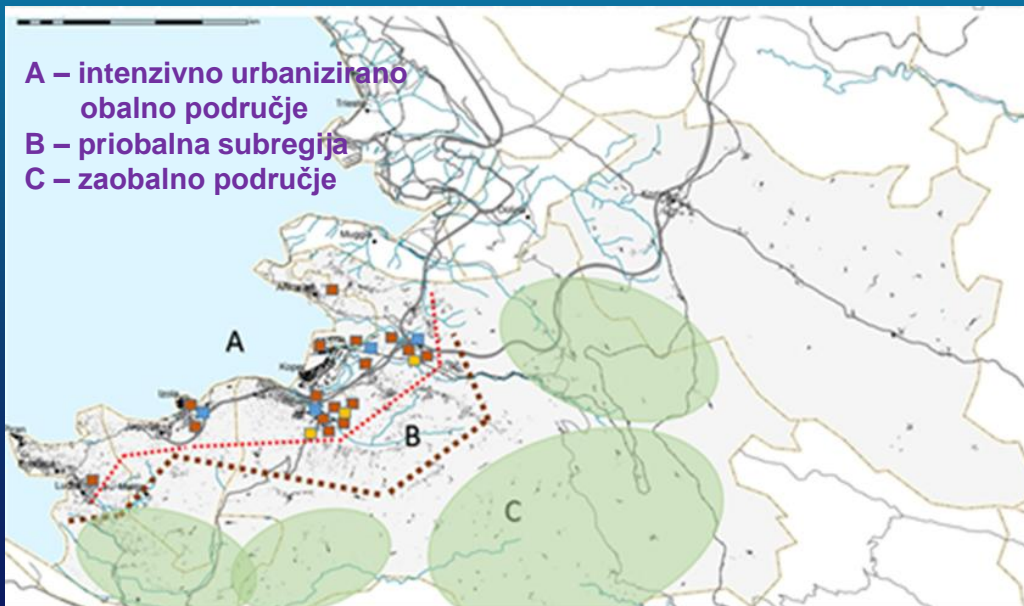
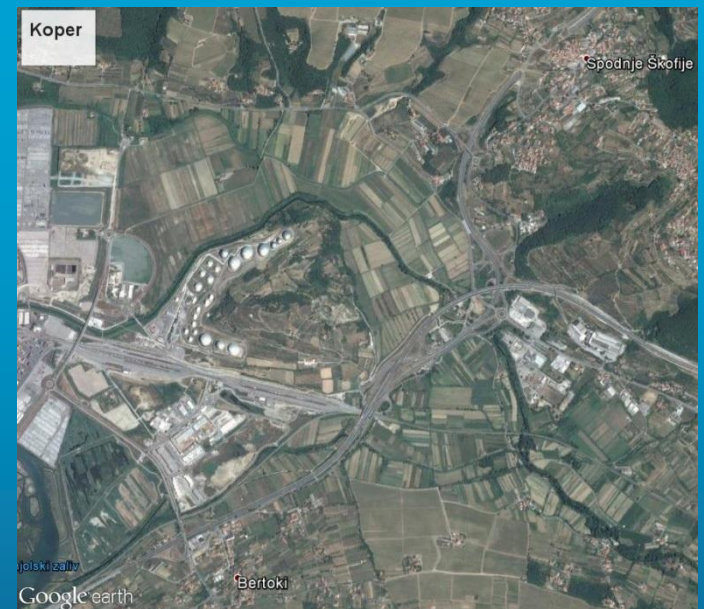
❖ Na regionalnoj razini uspostaviti programsku i vremensku **strategiju**: **planirati lokacije s različitim uvjetima poslovanja** – kako bi se spriječilo zagušenje ili isključivanje pojedinih zona.

❖ Postojeće **degradirane** obalne zone **prenamijeniti** u neproizvodne

4. Gospodarstvo Istra HR+SLO

U SLO Istri:
16 postojećih,
4 planirane i
3 potencijalne zone

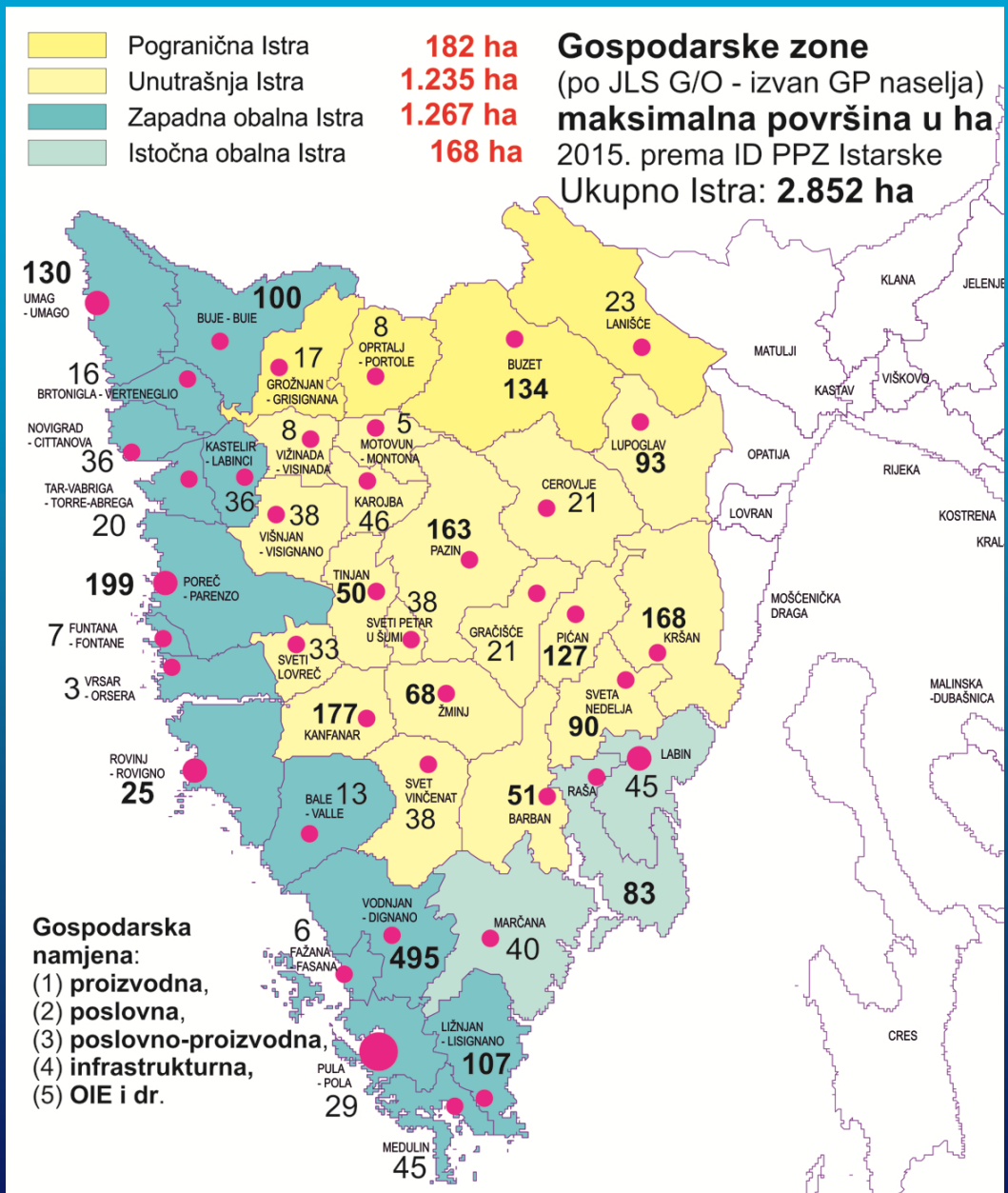
4. Gospodarstvo Istra HR+SLO

❖ Broj i površina planiranih gospodarskih zona u HR Istri je **višestruko prevelik** u odnosu na stvarne potrebe

❖ Prigodom izrade novih prostornih planova JLS nužno je uskladiti broj planiranih gospodarskih zona s objektivnim potrebama i mogućnostima

❖ Prostorni plan Istarske županije utvrdio je smjernice i pokazatelje na temelju kojih se trebaju ubuduće planirati gospodarske zone

(min. 30 radnika / ha, optimalno 70 rad./ha – ili u HR Istri ukupno oko 87.000 radnika a danas je svih zaposlenih radnika u Istri oko 91.000)

4. Gospodarstvo

Istra HR+SLO

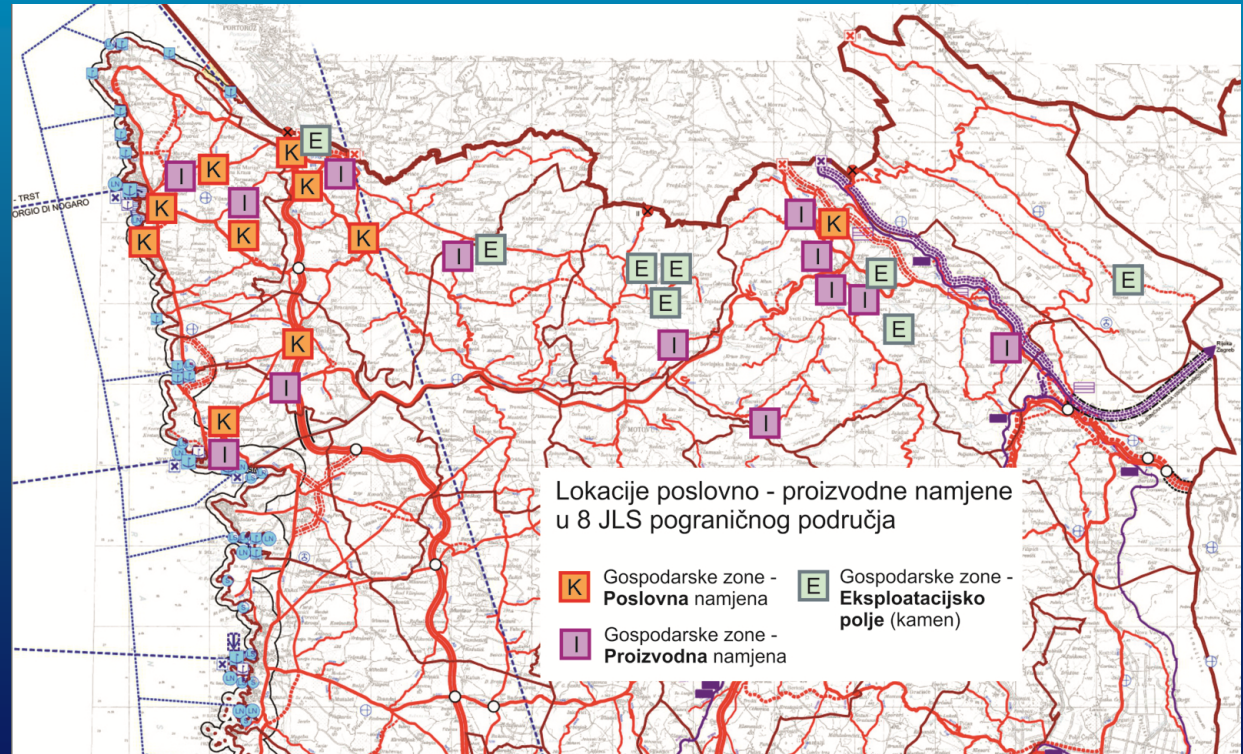
Gospodarske (poduzetničke) zone u HR Istri:

- ❖ od 105 zona aktivne su 52 (50%)
- ❖ proizvodnih tvrtki u tim zonama još uvijek je manje od 50% (plan 80%)

- ❖ nužno je **stvoriti uvjete za brzo rješavanje imovinsko-pravnih odnosa** u cilju uspješnog realiziranja gospodarskih zona

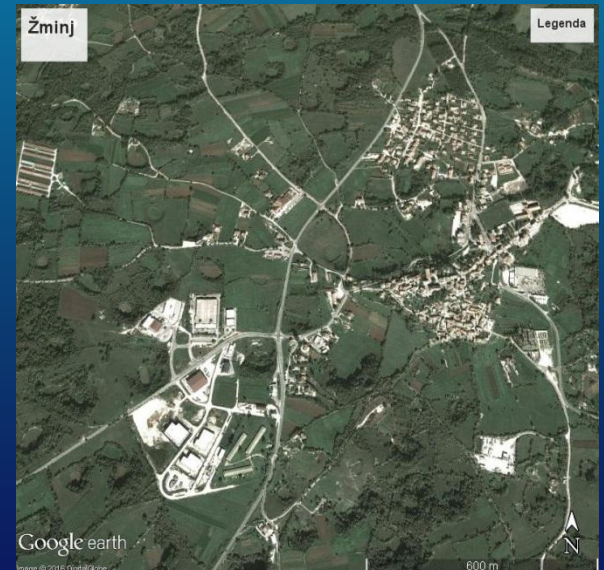
- ❖ **postupno izmještanje pogona iz užih urbanih jezgri i s vrijednih obalnih prostora** (usmjeravati u lokacije u zaleđu)

- ❖ **iskorištene postojeće površine gospodarskih zona u obalnom području** potrebno je planirati za prenamjenu iz proizvodne u neproizvodnu

4. Gospodarstvo Istra HR+SLO

Održive gospodarske zone u HR Istri

5. ZAŠTIĆENA PODRUČJA

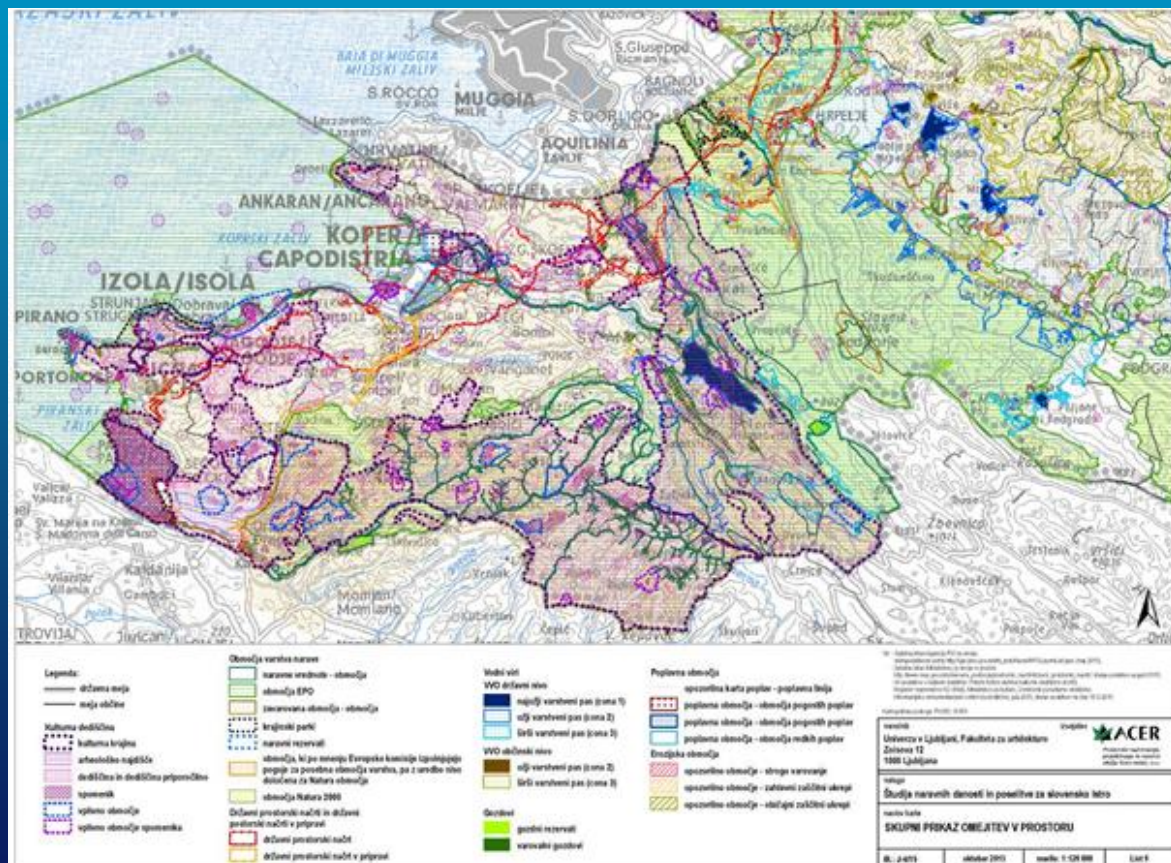
Istra HR+SLO

U SLO Istri oko 81% područja je pod raznim sektorskim režimima zaštite – prirodna i kulturna baština, izvorišta vode, poljoprivredna zemljišta, područja erozije i klizišta, poplavna.

To bitno **ometa** prostorne razvojne projekte (naročito u obalnom području)

- ❖ prirodna baština kao resurs gospodarskog razvoja
- ❖ uravnoteženi i stabilni rast s ciljem očuvanja biološke raznolikost te prirodne i kulturne baštine.
- ❖ područja posebnih prirodnih vrijednosti trebala bi, iako su zaštićena, postati centralne, žarišne točke razvoja ruralnih prostora Istre
- ❖ iskoristiti mogućnosti za **razmjenu iskustava i dobre prakse** između susjednih zemalja te **stvoriti sinergiju** u području prostornog planiranja zaštićenih dijelova cijele Istre.

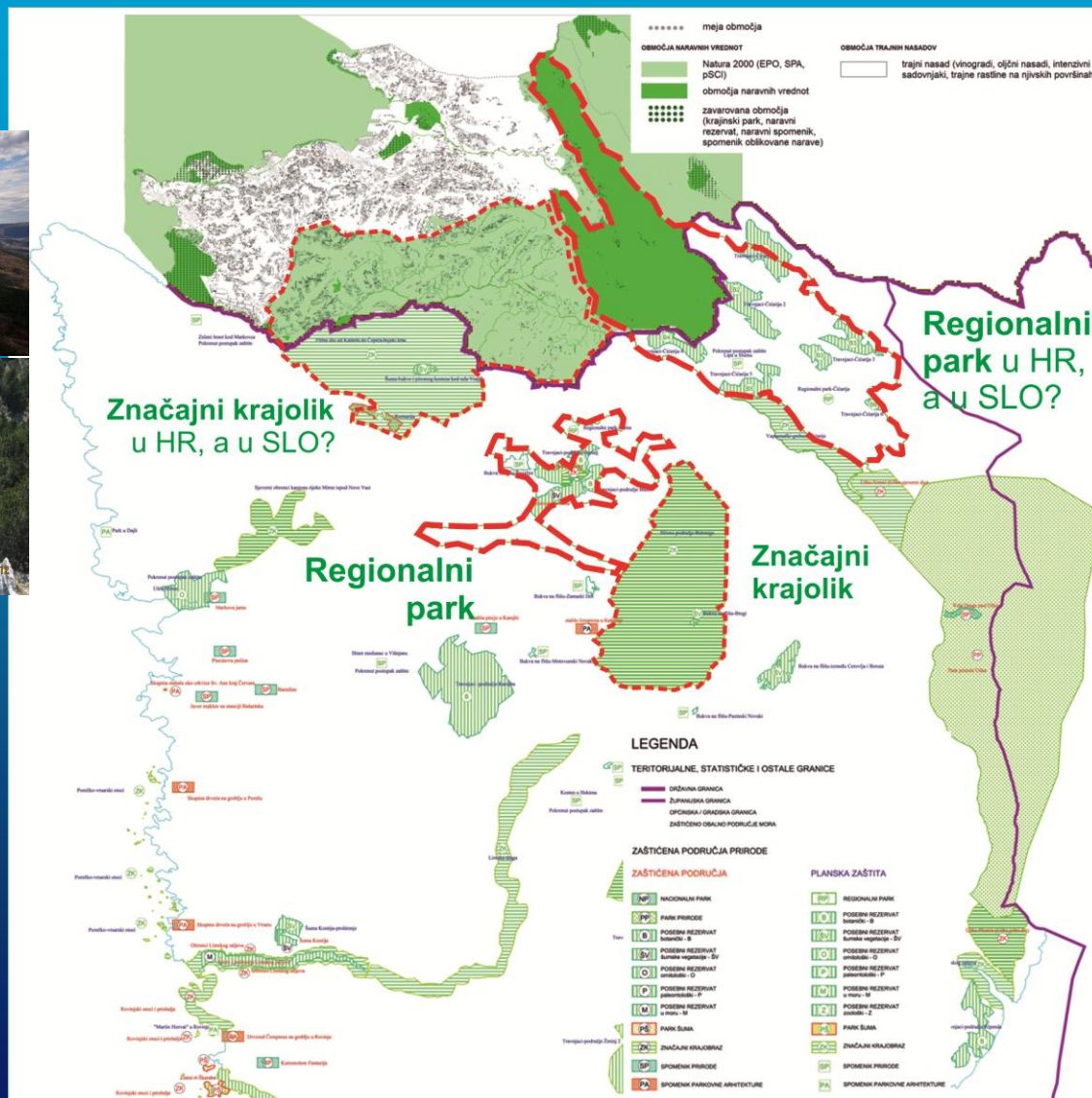
5. Zaštićena područja Istra HR+SLO

Zaštita prirodne baštine

❖ Uspostaviti - osnovati u pograničnom području zajedničke (cjelovite) regionalne parkove i značajne krajolike

❖ Usklađivati metode u SLO-HR za identificiranje krajobraznih jedinica, provedbom EU konvencije o krajolicima

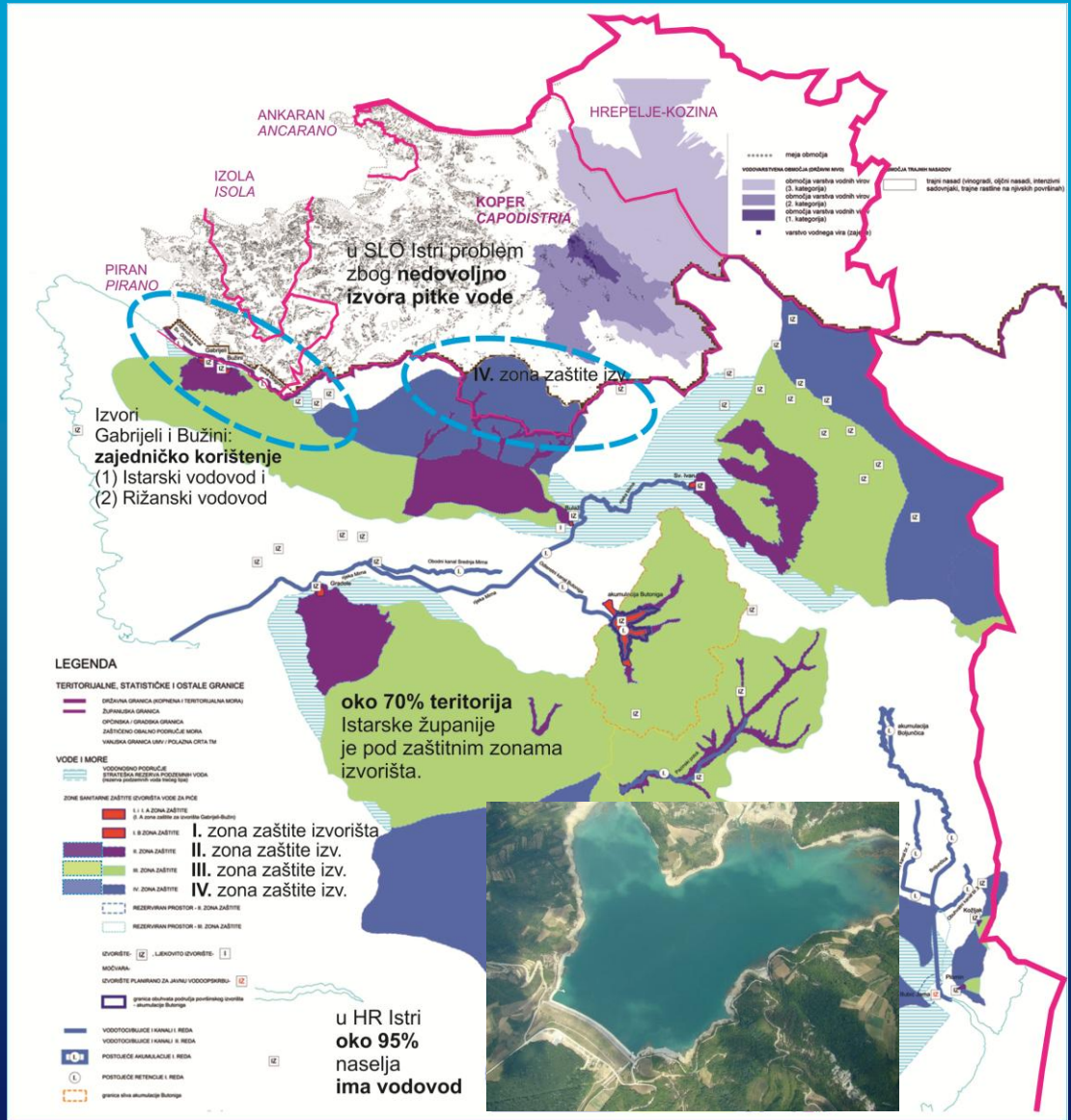
5. Zaštićena područja Istra HR+SLO

Zaštita (izvorišta) voda

U SLO Istri nedovoljno izvora
pitke vode i rijetki vodotoci.

To je vododeficitarno područje.
Nedostatak vode za stanovništvo
i brojne djelatnosti (turizam,
poljoprivredu, industriju).

Na rijeci Dragonji **zajednički projekt**
uređenja i **korištenja izvorišta**
Bužini i Gabrijei i akum. Butoniga za
Rižanski (Koper) i **Istarski** (Buzet)
vodovod Nadalje, **suradničko čuvanje**
vodozaštitnih zona uz rijeku.

5. Zaštićena područja Istra HR+SLO

Zaštita od erozija (klizišta) u zonama fliša

Flišna (siva) HR Istra zauzima oko **25%** teritorija (u SLO Istri i puno više).

Erozija stvara probleme kod gradnje prometnica i drugih vrsta gradnje u flišu.

Nastaviti poticati sadnju i očuvanje travnatih i pionirskih šumskih sastojina na flišu.

Razmjena iskustava i suradnja u istraživanju i saniranju erozijskih procesa

5. Zaštićena područja Istra HR+SLO

Zaštita kulturne baštine

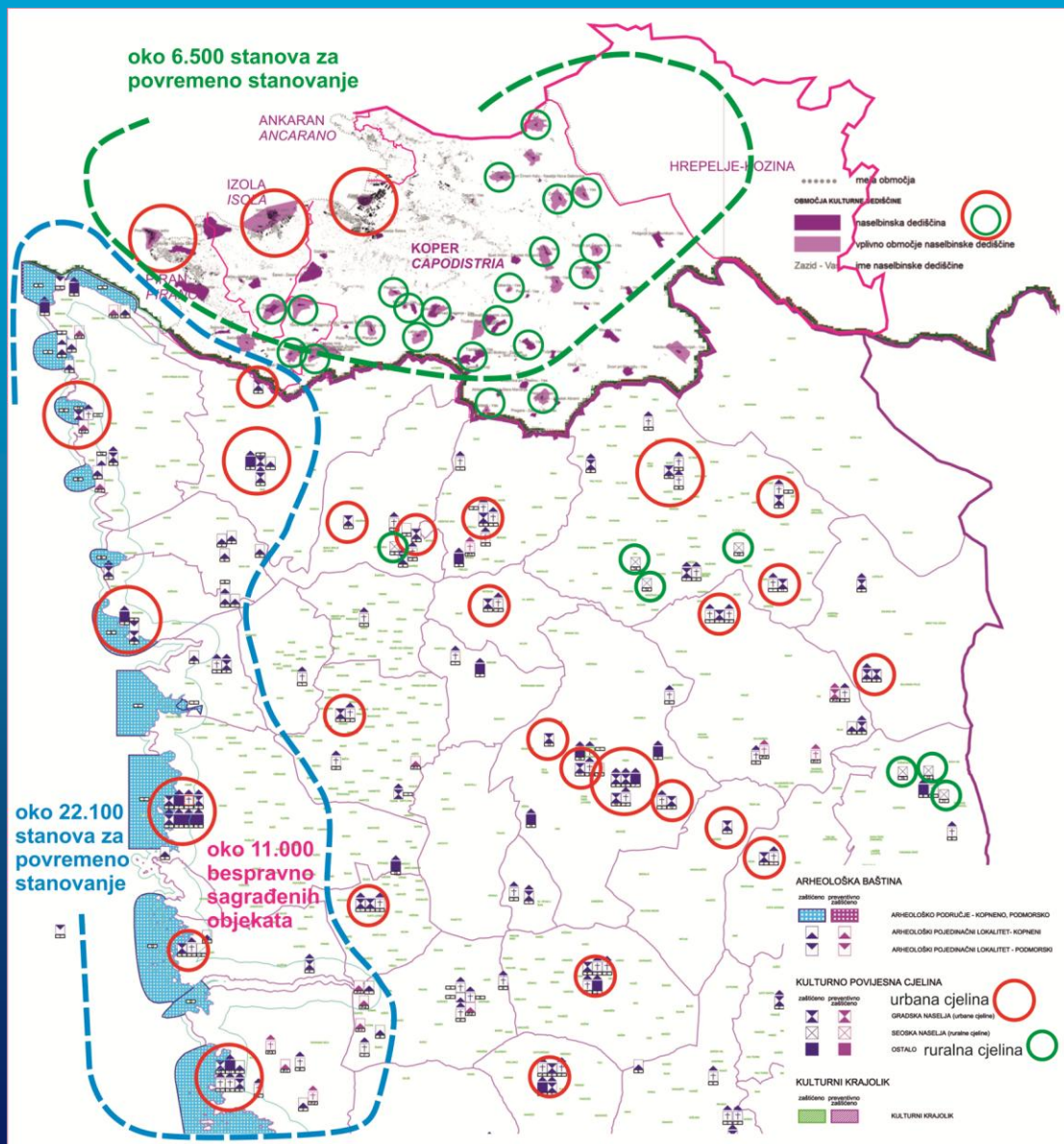

Razmjena iskustava u zaštiti
graditeljske-kulturne baštine.

Zajednička turistička ponuda
i suradnja u razvijanju izletničkih trasa
za kulturni turizam

Stanovi za povremeno stanovanje bitno
utječu na život lokalne zajednice u naseljima,
osobito graditeljskim zaštićenim cjelinama.

Bespravna gradnja ugrožava graditeljske
sklopove i kulturni krajolik
(kada je izvan naselja)

Istaknuli smo neke bitne i najvažnije probleme i prijedloge rješenja iz **Koncepta** prostornog razvoja Istre.

Zainteresirani se mogu upoznati s cjelovitim sadržajem Studije na web stranici Projekta.

Zahvaljujem na Vašoj pozornosti !

Ratimir Zimmermann
Darko Martinec
Koper 15-03-2016.